



LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 7. jaanuaril kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordimuuseumis on külas kiiruisutamistreener ja kiiruisutamise Eesti mv-te taaselustajaid, Põltsamaa valla spordiklubi Tervis esimees Väino Treiman.

Teisipäeval, 20. jaanuaril kell 17.00 – ESAS Tallinna osakonna õhtul TLÜ raamatukogu kohvikus (Rävala pst 10) on oma lugu rääkimas mitu aastat Eesti võrkpallikoonisse kuulunud, hiljem ka noori ja vanu treeninud ning Soomeski leiba teeninud laulumees **Tõnu Jago**.

Kolmapäeval, 4. veebruaril kell 12.00 – ESAS seltsipäeval spordimuuseumis on kuulajate ees 55-aastase Tartu Maratoni tegevjuht **Indrek Kelk**.

Teisipäeval, 17. veebruaril kell 17.00 – ESAS Tallinna osakonna õhtu TLÜ raamatukogu kohvikus, kus ka seekord ei puudu põnev esineja.

Kolmapäeval, 18. veebruaril kell 12.00 – Pärnu XX spordiajaloo päev ingerisoomlaste kultuuriseltsi saalis (Lõuna tn 18), peaesineja **Raio Piiraja**.

Kolmapäeval, 4. märtsil kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordimuuseumis on plaanis kutsuda kuulajate ette **keegi mudellennusportlastest**, kuna veebruari lõpus avatakse spordimuuseumis sarja „Gaas põhja!” raames mudellennuspordialane näitus.

Teisipäeval, 17. märtsil kell 17.00 – ESAS Tallinna osakonna õhtu TLÜ raamatukogu kohvikus möödub huvipakkuva külalise seltsis.

Teisipäeval, 31. märtsil – Viljandi IX spordiajaloo päev, kus jätkub Viljandimaa spordiloo kolmanda osa (1966–2000) sisu arutelu.

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ESAS ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda. Täpsemat infot ürituste kohta saab ESMi kodulehelt – www.spordimuuseum.ee/eesti--spordiajaloo-selts

KROONIKA

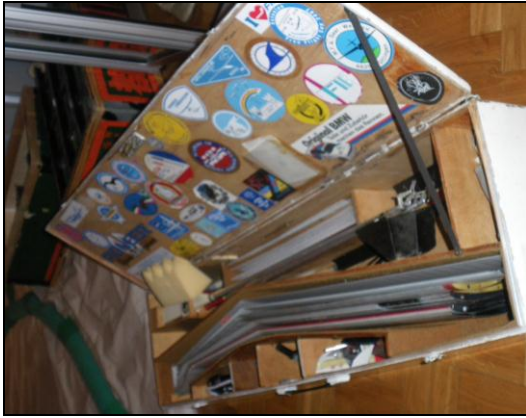
KÜLAS MUDELLENDUR ANDRES LEPP

1. oktoobri seltsipäeval oli Eesti Spordimuuseumis külas viiekordne maailmameister mudellennuspordis Andres Lepp. Esineja Lepp rääkis oma sporditeest ja tegemistest ning ala arengust viimase poole sajandi jooksul, mil ta ise aktiivselt selle ala juures on olnud.



Andres Lepp vaatamas üle oma medaleid toonud mudellennukit spordimuuseumi ekspositsioonis koos muuseumi peavarahoidja Kaarel Antonsiga (vasakul)

Andres Lepp hakkas mudellennusporti harrastama 1956. aastal Tartu Pioneeride Maja mudellennuringis Jüri Raidi juhendamisel. Alaga tegelemisele tuli kasuks 1967. aastal peenmehaanikuna TPI lõpetamine. Jõudmine NSV Liidu tippu tähendas võimalust osa võtta tiitlivõistlustest. Suuremate kordaminekute tunnistajateks on tal ette näidata individuaalselt MM-i kuld (1989) ja kaks hõbedat (1977 ja 1981) ning NL-i meeskonnas võidetud neli MM-i kulda (1969, 1975, 1981 ja 1989) ja kolm hõbedat (1971, 1973 ja 1977). Euroopa meistrivõistlustelt tõi ta kaasa 1990. aastal kulla ning NL-i meeskonnas neli hõbedat ja kaks pronksi (1971–90). Ta on tulnud neli korda Baltimaade mv-te võitjaks ning 1965–2004 eri võistlusklassides 26 korda Eesti meistriks.



Andres Lepal oli kastiga kaasas mudellennuk ja selle kokkupanek kuulajate ees võttis ainult mõne minuti

Palju aastaid on ta pühendanud noorte mudellennusportlaste kasvatamisele ja ka oma pojast Toomasest vormis ta väljapaistva mudellenduri.

Andres Lepa kui modeliehitaja ja -lennutaja tuntuusest maailmas räägivad saadud autasud: 1972 ja 1978 USA Mudellennuspordifödi vabalennuühingu aastaauhind ning 1989 ja 1991 Prantsuse mudellennuajakirja *Vol Libre* aastaauhind.

IKKA RÕÕMSALT KOOS EDASI!



3. oktoobril tähistasid ühiselt oma ümmargusi tähtpäevi meie seltsikaaslased Helder Tuulemäe ja Viive Reesar ning lõikasid sugulastele-sõpradele tükikese vastavate numbritega tordist

KUULAJATE EES AARAND ROOS *Tõnu Sõlg*

20. oktoobril toimus Tallinna osakonna seltsiõhtul kohtumine huvitava ja väga värvika elulooga isikuga. Tema oli üks neist eestlastest, kes pidi jätma saatuse tahtel oma kodumaa ja jätkama elu välismaal.

Aarand Roos sündis 28. mail 1940. aastal Tartus. Pärast märtsipommitamist lahkus ta koos vanematega Rootsi. Tema oli oma peres kolmest vennast noorim. Elu paguluses polnud kerge, tuli varases nooruses tihti olla ükski kodus – vennad koolis ja vanemad tööl. Elasid nad Stockholmi lähedal maal, seal juhatas nende isa eesti laulukoori. Aarand oli 5-aastasena laste suvelaagris, kus õppis rootsi keele selgeks 1-2 kuuga.

Haridusteed jätkas ta Stockholmi Eesti Gümnaasiumis. Ta oli hoolas õpilane, mille tulemusena jätkas ta 1969. aastal oma õpinguid Lundi ülikoolis soome-ugri keelte alal (õppejõuks oli läänemeresoome keelte professor Julius Mägiste). 1980. aastal jõudis Aarand doktorikraadini.

Edasine elutee viis teda kokku mustlastega. Nelja aasta jooksul aitas ta neil õppida keelt ning soovitas neid ka tööturule. Kuna üks vendadest oli arheoloog, siis oli tal võimalus venna kaasabil põhjalikumalt tutvuda ka türgi kultuuri ja ajalooga.

Aarand Roos töötas 1976–1978 Washingtonis Ameerika Hääle toimetuses. Aastatel 1980–1982 oli Lundi ülikooli õppejõud ja soome-ugri instituudi juhataja, 1982–1995 Eesti Vabariigi konsul New Yorgis, olles EV suursaadiku Jaaksoni alluv. Naasnud kodumaale, töötas Aarand Roos 1995–2005 Eesti välisministeeriumis. Teda on autasustatud Riigivapi IV klassi teenetemärgiga.

Kogu elu on Aarandi elus tähtsal kohal olnud sport. Spordihuvi tekkis tal juba koolipõlves. Harrastusteks olid kergejõustik, lauatenis ja pallimängud. Selle spordihuvi süstis talle ajakirjanik Reino Sepp, kes aitas tal tellida ajakirja



*Esineb Aarand Roos (paremal),
kuulab Valeri Maksimov*

Kehakultuur. Aarand oli siis alles 11-aastane. Siit sai alguse ka edasine huvi spordistatistika vastu. Ta on jäädvustanud aastast 1954 statistikuna Välis-Eesti sporti ja toimetanud 1970–1976 Stockholmi Eesti Päevalehes spordinurka. Aarand Roos on 18 trükis autor. Ta on teinud ka spordiajaloo-teemalisi uurimusi ja ettekandeid Välis-Eesti spordist.

Aarand on agar tervisesportlane ja talisupleja. Ta on jooksnud kolm maratoni (parim aeg 3.30). Ta on osalenud ka kergejõustikuveteranide MM-il ja EM-il (aastast 1991).

Ettekande lõpus kinkis ta osavõtjatele oma raamatud: “Eesti mastersport 1975–1990” (New York, 1991), “Eesti kergejõustiku pool sajandit paguluses” (1998), “Ära tule siia meistritiitlit kaitsma!” – Aleksander Kreegi lugu (2004). Sel õhtul ajalooseltsis viibinud ja Aarand Roosiga kohtunud inimesed olid väga tänulikud meeldiva õhtu eest. Tore, et on selline mees, kes on teinud väärtuslikku tööd eesti spordi ja kultuuri vallas. Suur tänu!

OLÜMPIAMEDALID TALLINNAS

Daimar Lell

24.-25. oktoobril oli kõigil tallinlastel ning linna külalistel harukordne võimalus uudistada korraga 46 Eesti sportlaste võidetud olümpiamedalit, mida tavapäraselt Tartus ja Otepääl imetleda võib. Esinduslik medalikollektsioon oli eksponeeritud Kalevi Spordihallis toimunud 27. Kristjan Palusalu mälestusvõistluste ning juubelihõngulise, 40. Eesti-Soome maadluse maavõistluse raames. Nii võistluste kui näituse külastamine oli kõigile huvilistele tasuta!



Võistluste avamise eel asetasiid maadlusveteranid lilled Kristjan Palusalu ausamba juurde Kalevi halli ees

Näituse pidulikul avamisel tutvustas muuseumi direktor Daimar Lell põneva ettevõtmise tausta. „See oli veidi enne jaanipäeva, kui maadlusliidu inimesed sellise, esmapilgul veidi hullumeelse ideega meie poole pöördusid, kuid eks meiegi ole samasugused, nii see näitus idanema hakkaski”, ütles Lell.



Näituse avamisel (vasakult) Toivo Suuperko, Helle Palusalu ja Paavo Kivine ning olümpiamedaleid uudistamas Maie ja Jaak Uudmäe ning Heino Jeret

Ta lisas, et viimati oli nii palju olümpiamedaleid korraka Tallinnas uuendamiseks väljas 13 aastat tagasi, spordiseltsi Kalev 100. aastapäeva ürituste raames. Eesti Olümpiakomitee täitevkomitee liige Jaak Salumets tundis oma tervituses heameelt, et taoline näitus just Kalevi Spordihallis toimub. „See hall siin on olnud tunnistajaks tervetele peatükkidele Eesti spordiloos, siin on võistelnud paljude spordialade tegijad. See koht väärib kindlasti sellist näitust”, toonitas Salumets. Õhtu aukülalisena oli kohal Toivo Suuperko Soomest. Suuperko oli mees, kes II maailmasõja päevil Palusalu „vangistas” ning nõnda ka 1936. aasta olümpiamängude 2-kordse kullamehe elu päästis.

Kuigi huvi olümpiamedalite vastu oli suur, oli see siiski ainult üks osa väljapanekust. Medalitele lisaks sai uudistada mitmeid maadlejate võidetud uhkeid auhindu, nii Palusalu-aegadest kui tänapäevast. Omaette vitriin oli pühendatud maadluse 2-kordsele maailmameistrile August Englasele. Loomulikult ei puudunud sealt ka teeneka matimehe MM-kullad aastatest 1953 ja 1954. Aga mõlemal päeval oli kohal ka Englas ise, tema tunnustavaid sõnu pälvisid nii näituse tegijad kui maadlejad.



Ülemistel piltidel vaateid näitusele ja all Johannes Kotka ning Artur Lõhmuse maadlustrikood ning Heikki Nabi oma auhindade juures

Olümpiamedalite ning meie maadlusloo kõrval ampsas kolmanda suure tüki väljapanekust sumo ehk Baruto. Uudistada sai tema kõige-kõige auhindu ning pidulikke tikitud põllesid, mida võivad tseremooniatel kanda ainult kõrgemat staatust omavad sumomaadlejad.

Esinduslikust näitusest ning positiivseid emotsioone pakkunud, raskemates kaaludes eestlaste võiduga lõppenud maadlusvõistlustest said kahe päeva jooksul osa sajad spordisõbrad. Lisaks said kõik nautida veel mitmeid muusikalisi ning sportlikke vahepalu.

SEIKLUSLIK AARDEJAHT HALLOVEENIÖÖS

Reedel, 31. oktoobril, kõikide pühakute õhtul toimus spordimuuseumis põnev ja hariv aardejaht. Seiklus hämaras ja salapärases muuseumimajas kestis kella 20ni. Parajal hulgal võis kogeda põnevust, üllatusi ja nautida meeleolukat õhtut. Osaleda said nii need, kellele meeldib asju omaette ajada, kui ka meeskonnamängijad. Loomulikult olid kõige oodatumad aktiivsed ja sportlikud pered. Kohaletulnutel tuli osata lugeda "tekstilist kaarti", olla tähelepanelik ja täpne ning kõigile jagus nuputamist ja põnevaid tegevusi. Kuna üritus oli tasuta ja pealegi said kõik osalejad meeneid, siis meeleolukat sagimist oli küllaga.

KÕIGE SUUREMAD SÕBRAD

Siim Randoja

29. oktoobril avanes Eesti Spordimuuseumis Eesti Rahvusringhäälingu muuseumi näitus „Kõige suuremad sõbrad“. Näitus on osa muuseumide pikemaegsest koostööst, mille raames on Tallinna telemajja jõudnud spordimuuseumi näitused „Super-Eesti“ ja „Gigantide duell“. Näitus oli detsembrikuus ka suurepäraseks täienduseks traditsioonilisele sportlikule päkapikumaale muuseumis.

Gunta Randla loomingu näitus (*vt pildid*) on emotsionaalne, ülevaatlik ja hariv ning võimaldab piiluda kunstnikutöö eesriide taha. Näitus osutab nii fotos, videos kui ka kostüümides Randla loomingu märgilistele töödele. Vaadata saab videolõike lavastustest, panna kokku puslesid ja mängida spetsiaalselt näituse jaoks valmistatud nukkudega. Kohal on teleekraanilt tuttavad nukk-kangelased.





Esimene saade, mille Randla 1968. aastal televisiooni tööle asudes kujundas, rääkis ajast ja kelladest. Režissöör oli Virve Koppel. "Tegin ise vineerist ja papist kellad, neid ma riputasin küll kaamera ette ja kaugemale, ei saanud sügavusest hästi aru. Aga esinejad olid ka ja mingi pildi aja kulgemisest suutsin luua", mäletab Randla. Esimene lastelavastus, mille Gunta Randla kujundas, oli "Õnnelik lõpp" (1972). Sellest sai alguse aastakümnete pikkune töö lastesaadete ja -lavastuste kujundajana. Eesti Televisiooni lasteprogrammist tuttavate ja mitut põlvkonda kasvatanud nukkstaaride sünnilood ja teleelu on Gunta jaoks tähtsal kohal. Samuti on olnud meeldiv televaatajate tagasiside nii lavastuste esmaesituste aegu kui ka nüüd, mil tollased lapsed on juba ise suured ja vahendavad isiklikke emotsioone oma lastele.

Tuntumad lastesaated, mille kujundamisel ja loomisel Randla osalenud, on "Mõmmi ja aabits" (1973-1976 ja 1998), "Väike nõid" (1975), "Meie maja tsirkus" (1977), "Onu Tik-Taki seiklused" (1981), "Kõige suurem sõber" (1982-1988), "Hei, põialpoisid" (1985-1988), "Kadekops" (1990-1995) ja veel paljud, paljud lastesaated ning nukulavastused, telelavastused, saatesarjad ja filmid.

"Töö on puhtalt kunstiline käsitöö," lausus Gunta Randla. "Aegade jooksul loodud kangelased on enamasti ERR muuseumi nukutoas, läbi mille tutvustatakse ekraaninukkusid, televisiooni arengulugu ja lastesõbralike nukulavastuste ajalugu. Ka kostüümid ja maskid on vaatamiseks ning lugude seletamiseks välja pandud. Ja dekoratsioonid ka, milleta pole ju õiget keskkonda." Oma lemmikuteks peab Randla naiivsevõitu, kuid südamlikke nukke, kes armsa oleku ja sooja hingega suudavad pugeda ka laste südamesse.

Gunta Randla looming Mõmmi aabitsast Leopoldi ja põialpoisteni jääb spordimuuseumis avatuks kuni jaanuari lõpuni.

"GIGANTIDE DUELL" TARTU KAUBAMAJAS

Eesti korvpalli ajalukku on sügava jälje jätnud meie koondiste mitmed kokkupuuted korvpalli sünnimaa Ameerika Ühendriikide koondistega, sealhulgas vastasseis 1936. aasta Berliini olümpiamängudel üldse esimeses korvpallimängus olümpial ja võidumäng 1970. aasta Tallinna rahvusvahelisel

korvpalliturniiril. Kõik see on leidnud kajastamist näitusel “Gigantide duell”, mis eelmisel aastal oli avatud Eesti Spordimuuseumis. Hiljem eksponeeriti seda huvitavat väljapanekut ka Narva kindluses ja Tallinna telemajas, oktoobris jõudsid näituse stendid taas Tartus vaatajate ette kaubamaja kolmandal korrusel, kus see oli külastajate ees novembri lõpuni.



KOHTUMINE EUROOPA HÕBEDASE JOOKSUMEHEGA



Anne, Taivo ja Rasmus Mägi kuulajate ees



EM hõbemedal

5. novembri seltsipäeval spordimuuseumis toimus kohtumine 2014. aasta Euroopa meistrivõistlustel 400 meetri tõkkejooksus hõbemedali võitnud Rasmus Mägiga ja tema treeneritest vanemate Anne ja Taivo Mägiga. Muidugi tuli kõigepealt juttu sportliku perekonna tegemistest möödanikus, vanemate osast oma lastest tippSPORTlaste kasvatamisel kui ka üldse kergejõustikutreeningu spetsiifikast tänapäeval.

Asjaosaliselt endalt said kuulajad detailse ülevaate edukaks kujunenud võistluse käigust, konkurentidest ja korraldusest, millele treenerid lisasid omapoolse kommentaari.

Esinejad vastasid arvukatele küsimustele ja lõpetuseks said soovijad medalimehelt (vt foto) mälestuseks autogrammiga foto.



LÕUNANAANRITE SPORDIKUULSUSTE VISIIT

Daimar Lell

5. novembril tuli vaatama Otepää Talispordimuuseumi ja spordimuuseumi peamaja Tartus Läti sportlasdelegatsioon, eesotsas 2-kordse korvpalli olümpiavõitja Uljana Semjonova (1976, 1980) ning kelgutamise olümpiavõitja Vera Zozuljaga (1980).

Lisaks Semjonovale ja Zozuljale külastasid Eesti Spordimuuseumit ka 1964. aasta olümpiahõbe võrkpallis Astra Biltuere-Rubene, sama aasta maailmameister jalgrattaspordis Emīlija Sonka, 1974. aasta EM-pronks 4x400m jooksus Ingrīda Barkāne, mitmed endised olümpiasportlased ning Riia TTT korvpallurid jt.



Külalised Lätist uudistavad muuseumi püsinäitust.

Spordimuuseumiga tutvumist alustati talispordimuuseumist Tehvandil. Tartus uuriti põhjalikult muuseumi näitusi, vaadati ühte hoidlaruumi ning tunti huvi haridusprogrammide vastu. Kiidusõnu pälvis püsinäitus, kus mitmeid oma endisaegseid treening- ja võistluskaaslasi ning suurt äratundmisrõõmu pakkuvaid auhindu ja võistlusvarustust leiti.

Muuseumi raamatukogus saadi vestlusingis kokku spordimuuseumi töötajate ning spordiajaloo seltsi liikmetega. Läti Naiste Spordi Assotsiatsiooni peasekretär Aija Erta tutvustas endisi sporditähti koondavat aktiivse liikumise projekti, mille raames võeti ette ka külaskäik Eestisse. Külalised olid siingi kehaliselt aktiivsed – pärast talispordimuuseumiga tutvumist ning enne Tartusse sõitu tehti väike ringkäik Tehvandi staadionil.



Aija Erta ja raamatukogu saali kogunenud seltskond



◀ Spordimuuseumi
direktor Daimar
Lell tunneb
heameelt Uljana
Semjonova kingitud
Läti spordiraamatu
üle

Ka seltsi
kirjatoimetaja Siim
Randoja ei jätnud
kasutamata
võimalust ennast
kuulsa lätlannaga
jäädvustada ▶



Uljana Semjonova andis ülevaate omanimelise fondi tegevusest. Fond on ellu kutsunud toetamaks karjääri lõpetanud sportlasi, abistades neid näiteks ravikulude tasumisel jne. Hetkel suudetakse tuge pakkuda u 200 sportlasele. Jutuajamises ei pääsetud mööda ka spordiajaloost.

Hulgaliselt leiti Eesti ja Läti spordis ühiseid jooni ning tihedaid kokkupuutepunkte. Muuhulgas meenutasid Läti korvpallilegendid kunagisi ajalehe Edasi karikavõistlusi, kohtumisi Tartu ülikooli naiskonnaga ning treeninglaagreid Eestis. Emīlija Sonka aga meenutas soojalt ühte oma kunagist treenerit Rein Kirsipuud. Kokku lepitati ka edasiste kontaktide jätkumises ning võimalikus näitusealases koostöös tulevikus.

TÄHISTATI AKADEEMILISE PÄRANDI PÄEVA

Akadeemilise pärandi päeva tähistatakse 18. novembril Euroopa ülikoolide arhiivides, raamatukogudes, muuseumides ning teistes kultuuri- ja mäluasutustes leiduva rikkalikku akadeemilise pärandi väärtustamiseks.

Spordimuuseumis tähistati akadeemilise pärandi päeva muuseumi peavarahoidja Kaarel Antonsi eriekskursiooniga, mille raames tuli muuseumi püsinäituse taustal juttu sporditegemisest akadeemilistes organisatsioonides 20. sajandi esimesel poolel ning selle mõjust Eesti spordi arengule. Lisaks huvitavale taustainfole said osalejad näha ka Esimese maailmasõja eelsest ajast pärinevaid spordivahendeid.

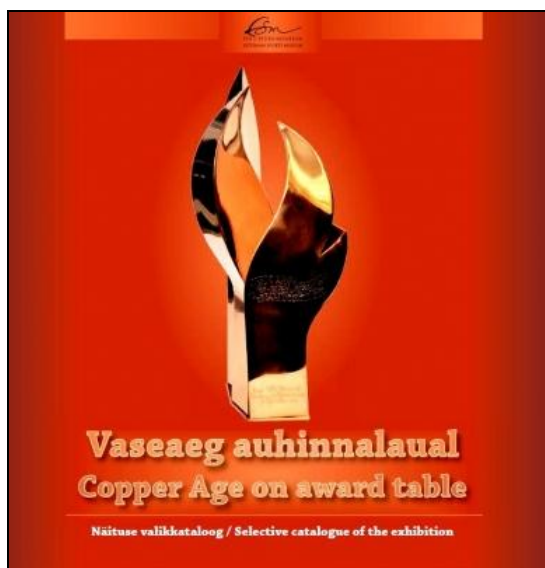
ILMUS „VASEAEG AUHINNALAUAL”

Daimar Lell

28. novembril esitleti spordimuuseumis muuseumi värskemaid trükisid „Vaseaeg auhinnalaua”, milles tutvustatakse spordiauhindu – punasest vasest ja

valgevasest ehk messingist karikaid ning erinevaid dekoratiivseid vorme. 52-leheküljelise rikkaliku fotomaterjaliga varustatud trükise koostajateks on Helve Parmas ja Kaie Voolaid, toimetajaks Kalle Voolaid. Trükis on eesti- ja inglise keelne (tõlgete autor Anu Sillastu). „Vaseaeg auhinnalaua” näol on tegemist muuseumi keldrigaleriis 14. detsembrini avatud olnud samanimelise näituse valikkataloogiga.

Nii näituse kui kataloogi (vt foto) valmimisele eelnes põhjalik muuseumikogus leiduva materjali uurimine,



läbitöötamine ning vaatajale-lugejale lahti seletamine. Lisaks spordimuuseumi töötajatele kuulusid näituse töögruppi ka metallikunstnikud Tiia Eving, Edda Kingu ja Vilja Promet. Rohkem kui aasta kestnud tööga uuriti läbi ning sai täpse kirjelduse ligi 300 spordimuuseumi kogus leiduvat vasest auhinda, millest trükise kaante vahele on jõudnud 57. Kataloogi valiti töid sooviga pakkuda võimalikult mitmekesisist läbilõiget auhindade autoritest ja valmistajatest, samuti vormide ning tehnikate mitmekesisusest.

Trükises on vaatluse all Eestis disainitud ja käsitsi valmistatud originaalsed vaskauhinnad, mis ilmusid siinsetele auhinnalaudadele 1960. aastate teisel poolel, mil Kunstifondi Kunstitoodete Kombinaat (hilisem ARS) ja Tallinna Juveelitehas hakkasid tööle võtma kunstiinstituudi lõpetanud noori metallikunstnikke. Uue ajajärgu saabumine Eesti (spordi)auhinnalaudadel tähendas ühtlasi originaalse eestimaise spordiauhinna uut tulekut, 1920.–1930. aastatel Roman Tavasti ja teiste tootjate poolt alustatud traditsioonide jätkamist uute materjalide ja uue stiiliga.

Lisaks muuseumikogu ühe osa põhjalikule läbitöötamisele on „Vaseaeg auhinnalaual” väärtuseks kindlasti detailirohke fotomaterjal, mis laseb lugejal nautida nii eset kui võrrelda erinevate kunstnike käekirju. Rääkimata juba üldpildist, mis ühest ajajärgust meie kunsti-, aga ka spordiloos tekib. Kindlasti on trükis heaks abimaterjaliks (käsiraamatuks) kõigile muuseumitöötajatele, pedagoogidele, kunstitudengitele jt. Kakskeelsus ning vaatluse all olev ajastu teeb selle atraktiivseks ka välismaistele kunstihuvilistele.

Huvilistel on võimalus trükist muuseumipoest osta, „Vaseaeg auhinnalaual” maksab seal 4.90 eurot.

BARUTO NÄITUS LÄKS RINGREISILE

Siim Randoja

Tallinnas Kiek in de Köki suurtükitornis avati Eesti Spordimuuseumi näitus „Baruto. 10 aastat Jaapanis.“ (vt *fotod*) Oktoobri keskpaigani spordimuuseumis avatud olnud näitus osutus niivõrd populaarseks, et tekkis mõte väikeseks ringreisiks ja see plaan saigi teoks.





10. novembril kell 10 hommikul sai näitus Tallinnas, väarikas suurt-kitornis avapaugu. Põhjuse taoliseks ebaharilikuks avamisajaks andis Kaido Höövelsoni tihe ajagraafik – avamiselt kiirustas ta lennukile, et võtta ette järjekordne Jaapani-reis.

Üritus ise algas Tallinna Linnamuuseumi direktori Kalmar Ulmi tervitusega ning tunnustus-sõnadega Baruto ja spordi-

muuseumi aadressil. Seejärel said sõna Kiek in de Kōki muuseumi juhataja Toomas Abiline, päevakangelane Kaido Höövelson ning Jaapani suursaadik Tetsuro Kai. Lühiülevaate väljapaneku sünnist ning põnevamatest esemetest andis üks näituse kuraatoritest, spordimuuseumi arendusjuht Siim Randoja.

2004. aastal Jaapanisse sumomaadlejaks siirdunud Kaido oskas tollal vaid unistada, et kümne aasta pärast tagasi kodumaale tulles on ta jätnud selja taha sportlaskarjääri, mida ehivad nii mitmete rekordite purustamised, sumo eliitturniiri võit kui ka sumohierarhias paremuselt teisele positsioonile tõusmine. „Baruto. 10 aastat Jaapanis.“ ongi pühendatud tagasivaatena Kaido Höövelsoni ainulaadsele teekonnale Lääne-Virumaalt sumomaailma absoluutsesse tippu.

Väljapanek võimaldab Eestis esmakordselt näha mitmeid Barutole kuuluvaid unikaalseid esemeid, alates sumopõlled ja kimonote kollektsioonist kuni väarikate auhindade ja meeneteni välja. Väljapaneku kõige haruldasem eksponaat on sumoturniiri võitjale omistatav rändauhind, Imperaatori karika ametlik koopia, mis on tõenäoliselt ainus, mida saab näha väljaspool Aasiat. Lisaks saab külastaja teadmisi Eesti sumoloost ja sumomaadluse üldisematest põhimõtetest. Näitus „Baruto. 10 aastat Jaapanis“ jääb Kiek in de Kōkis avatuks kuni 10. veebruarini 2015.

KÜLAS OLII HELVI ERIKSON

Heldur Tuulemäe

ESAS Tallinna osakonna seltsiõhtul 18. novembril oli seltsikaaslaste ees esinejaks Helvi Erikson, kes pidas 2. novembril oma 75. aasta juubelit. Eriksonide spordidünastia üks viimastest tegijatest rääkis väga huvitavalt oma eluloost.

Helvi on sündinud Raplamaal Kehtna vallas kolmelapselises peres. Varakult tuli tal alustada talutöödega. Sealt tuli jõud lihastesse, mis hiljem sai heaks aluseks tema sportlikele tulemustele. Õppides Kehtna mittetäielikus keskkoolis, suunas teda sportima sugulasest võimlemisõpetaja Bernhard Reino.

Edasi läks koolitee Tallinna 4. kutsekeskkooli, kus kahe aastaga sai selgeks kleidi õmblemine. Seal hoogustas teda sportima võimlemisõpetaja Eva Koitla ja soovitas tal minna Spartakisse kergejõustikutreeneri Vladimir Žulini juurde, kelle grupis harjutasid Rein Aun, Tiit Paalo, Jüri Kangert, Peeter Laane ja teised. Tulemused hakkasid kohe paranema, teda märgati staadionil ja kutsuti võistleva Balti sõjaväeringkonna meistrivõistlustele Riias Tallinna garnisoni võistkonnas. Abistajaks määrati talle seal keegi aega teeniv kergejõustiklane Enn Erikson, kellest hiljem (1962) saigi tema abikaasa. Neil sündisid poeg Peeter ja tütar Helen.

Koos abikaasaga harjutades Ruudi Toomsalu ja Heino Lipu juhendamisel jõudis Helvi 1963. aastal Eesti rekordini naiste kettaheites (46.07) ja tuli ka Eesti meistriks. Isiklikud rekordid: kettaheites 48.70 (1971), kuulitõukes 13.27 (1963), odaviskes 43.07 (1962), vasaraheites 38.85 (2004).



1962–1988 töötas ta Tallinnas tuletõrje valitsuses algul radistina ja siis pikki aastaid tuletõrjeinspektorina, kuuludes spordiühingusse Dünamo.

Veteranspordiga hakkas Helvi Erikson (*pildil*) tõsisemalt tegelema 24 aastat tagasi, kui Eesti hakkas vabaks saama ja mindi võistleva juba Euroopa- ja maailma-meistrivõistlustele, millede olemasolust senini siinmail ei teatudki. Nüüdseks on Helvil meie vabariigis medaleid rahvusvahelistelt võistlustelt saadud 24 aasta jooksul kõige rohkem – 81. Ja saades nüüd järgmisse vanuseklassi, on oodata neid kindlasti veelgi juurde. Selleks soovivad tugevat tervist ja jõudu ka seltsikaaslased.

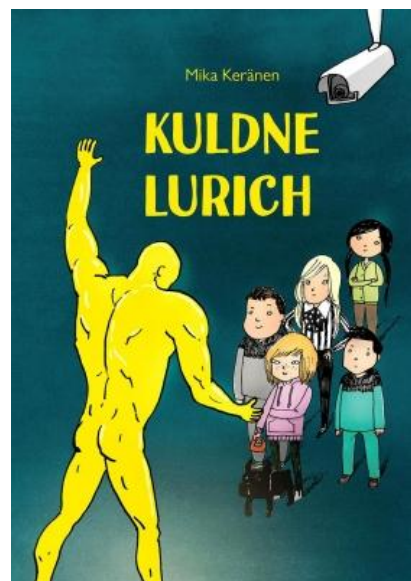
„KULDNE LURICH” MUUSEUMIPOES *Daimar Lell*

Alates 26. novembrist saab muuseumi-poest soetada Mika Keräneni äsjailmunud lastepõnevikku „Kuldne Lurich”.

„Minu nimi on Elmo Kotkas. Olen Eesti Spordimuuseumi teadur ja mul on teile üks töö. Tahaksin, et uuriksite ühte vargust.” Sellisest ootamatust telefonikõnest saab alguse salaselts Rampsu kuues juhtum, mis viib noored

detektiivid spordimuuseumi põnevatesse keldrisoppidesse kuldse Georg Lurichi kuju kadumise müsteeriumit lahendama. Kohal on kõik Keräneni varasematest sama sarja raamatutestki tuttavad tegelased – vennad Olav ja Anton, sõbrannad Sadu, Reilika ja Mari ning loomulikult ka Mati, detektiivinina Prantsuse Bulldog.

Lisaks tavapoest soodsamale hinnale on spordimuuseumist soetatud raamatus ka autori autogramm. Muuseumipoodi müügile tulnud raamatute kogus on piiratud, seega tasub kõigil Rampsu salaseltsi fännidel kiirustada!



EESTI SPORDIAJALOO SELTS – 25

28. novembril sai Eesti Spordiajaloo Selts 25 aastaseks ja sellel tähtpäeval korraldati seltsi X konverents. Eesti Spordimuuseumi raamatukogu lugemissaali kogunes ettekandeid kuulama ligi 70 huvilist.

Konverentsi avas tervitustega kohaletulnutele ja juubeliõnnitlustega seltsikaaslastele seltsi esimees Enn Mainla, kellele konverentsi juhatama valitud Daimar Lell andis sõna ka avaettekandeks. Loomulikult tuli selles juttu seltsi esimesest veerandsajast. Toome allpool **Enn Mainla** ettekande ära pisut kärbituna:

Aeg tõttab kiiruga. Eelmisel aastal tähistasime Eesti Spordimuuseumi 50. sünniaastat. Nüüd on jõudnud esimese tõsisema juubelini muuseumi hõlma all sündinud ja sirgunud Eesti Spordiajaloo Selts.

Spordiajaloo selts ei sündinud sugugi mitte tühjale kohale. Spordimuuseum hakkas kohe, eriti peale külastajatele ekspositsiooni avamist novembris 1971, koondama enda ümber spordiajaloo huvilisi, kellest enamus olid spordiveteranid või sporditöötajad, spordiajakirjanikud, õppejõud kõrgkoolides või õpetajad koolis. Kindlama vormi saigi see ring 1973. aastal SÜKURi, lahtiseletatult Spordimuuseumi Ühiskondliku Kehakultuuriajaloo Uurijate Ringi näol. Ringist oli spordimuuseumile suur tugi kogude täiendamisel, kuid ka spordimuuseumi konverentside sisustamisel. Kui muuseum 1978. aastal oma 15. aastapäeva puhul esimese konverentsi korraldas, siis suur osa ettekannetest tuli SÜKURi liikmetelt. Kuid teisest küljest said muuseumi konverentsid ka SÜKURi tegevuse ergutajateks. Selle eesotsas tegi 1980. aastatel palju ära, eriti tegevuse metoodilisel suunamisel, tookordne TRÜ KKT spordiajaloo õppejõud Valter Lenk. Kui selle aastakümne lõpul hakkas vabamaks muutunud poliitilistes oludes sündima uusi kultuuriühendusi, siis

loomulikult viis see kohe mõttele asutada iseseisev spordiajaloolaste ühendus. Nimeks sellele arvati kõige paremini sobivat – Eesti Spordiajaloo Selts. 1989. aasta sügiseks oli põhikiri välja töötatud ja 28. novembriks kutsuti kokku SÜKURi viimane ehk siis Eesti Spordiajaloo Seltsi asutav koosolek. Osavõtjate otsus oli üksmeelne – lugeda SÜKURi tegevus lõppenuks ja ESAS asutatuks, täna siis täpselt 25 aastat tagasi!

Eesti Spordiajaloo Seltsi ei loetud SÜKURi õigusjärglaseks, muidu oleks ju juba 40. sünnipäevgi peetud. Kuigi põhilised eesmärgid olid üsna sarnased – Eesti spordiajalugu puudutavad, oli tegemist siiski erinevatel alustel tegutsevate organisatsioonidega, üks ühiskondlik ühendus spordimuuseumi juures ja teine juriidiliselt täiesti sõltumatu mittetulundusühing.

Seltsi põhikiri peab vajalikuks edendada spordiajalooliste materjalide ja mälestuste kogumist, säilitamist ning uurimist, propageerida rahva sporditraditsioonide jätkamist, hoolitseda suhete loomise eest eesti spordiajaloo uurimist toetavate isikute ja organisatsioonidega nii kodu- kui välismaal, tõsta spordiajaloo tegelejate professionaalset taset, koostada mitmesuguseid ajaloolisi uurimusi ja hoolitseda nende avaldamise eest, kaitsta oma liikmete huve spordiajaloolases tegevuses. Põhikiri kinnitab, et ESAS tegutseb tihedas koostöös spordiorganisatsioonide ja eelkõige Eesti Spordimuuseumiga, kelle vahendusel säilitab ka oma tegevuse tulemusi. Nii see on tõesti ka kõik see veerand sajandit toimunud.

Asutamiskoosolekul kirjutas enamus kohalolnuist kohe avalduse värske ühendusega liitumiseks. Sellele 37 asutajaliikmele hakkas alguses üsna hoogsalt lisanduma ka teisi spordiajaloo huvitatud inimesi kogu vabariigist ja ka mõned väliseestlased.

Selle 25 aasta jooksul on seltsi tegevuses kaasa löönud 241 inimest, kellest hetkel on seltsis 140. Seega veerandsajandi kaotuseks on ühel või teisel põhjusel 101 liiget, kellest 77 puhul on põhjus siiski ühene – meie hulgast on nad viinud vikatimees.

Seltsi liikmeskonnast ligi pooled elavad pealinnas. Eks see oligi põhjuseks, miks kerkis 1993. aastal vajadus ellu kutsuda ESAS Tallinna osakond. Mujal, väljaspool Tallinna ja Tartut on liikmeid rohkem Pärnu- ja Viljandimaal, teistes maakondades paraku ainult üksikud. Välisliikmeid on praegu nimekirjas seitse. Seltsi esimeheks oli esimesed kümme aastat Arnold Vaiksaar, siis kaks aastat Valter Lenk ja 2001. aastast teie ees kõneleja. Samal aastal vahetas Rein Järva välja asutamisest alates Tallinna osakonna eesotsas olnud Ants Kala.

Liikmeskonnast valdava osa moodustavad spordiseeniorid, kellel on sügavam huvi ajaloo vastu. Torkab silma, et seltsis on kaasa löömas märkimisväärne hulk spordiajakirjanikke, koguni 20, enamus küll juba aktiivsest palgatööst kõrvale jäänud. Ajakirjanike huvi spordiajaloo vastu on muidugi igati mõisteta, sest ajaloolise võrdlusega on vististi üsna võimatu tänasest päevast head spordiülevaadet anda. Endiseid õpetajaid-treenereid on rohkemgi,

sest kogu elu spordiõpetusega tegelenuna ei ole nad loomulikult läbi saanud ilma möödunu vastu huvi ilmutamata ja eelkäijate tegusid tundmata.

Kuigi liikmeskonnas pole praegu kedagi otse spordiajaloolase teaduskraadiga, kuid eeldused edukaks spordiajaloo uurimistööks annavad siiski ka muude erialade teadustöö kogemused. Võime olla uhked, et meie ridades on üks akadeemik, 5 doktorit-professorit, 8 teaduste kandidaati, magistrit või dotsenti.

Ja loomulikult on kõik liikmed suuremal või vähemal määral ise sportinud, kas siis tipp- või ainult rahvaspordi tasemel, aga mõnegi puhul on minevikuvormi kasutamine vale. See annab tunnistust sellest, et kes on kord spordipisikusse nakatunud, sel seda päris välja ravida ei õnnestu – ikka jääb hing spordi juurde. Eks siis see panebki mõtisklema spordi üle, meenutama olnut ja jälgima täna toimuvat.



Spordimuuseumi raamatukogu on kuulajatest tulvil

Jätkuvalt torkab muidugi silma, et ajalooküsimused hakkavad spordisõpra tavaliselt alles pensioniea lähenedes sedavõrd huvitama, et ta on leidnud tee spordiajaloo seltsi. Meenutades viie aasta tagust juubelijuttu, siis paraku on mureküsimus sama – selts vananeb. Siis oli üle üheksakümne ainult Rootsis elav Jaan Sepp, nüüd on juba 98. sünnipäevale lähenev seltsi kõige auväärsemas eas liige endiselt tegus, paistes silma hea mälu ja vitaalsusega. Aga üle üheksakümnete hulka on talle seltsiks lisandunud veel kuus kaaslast. Samavõrd on nihkunud järgnevate vanus, aga nooremat järelkasvu on tulnud visalt. Ühe positiivse märgi võib selles siiski leida – järelikult on spordiajaloohuvi hoidnud mitte ainult vaimu virge, vaid ka keha peab siis paremini vastu. Järgmisesse kümnendisse, 80st–89ni mahub seltsi 140 liikmest juba 44, kõige arvukam on seltskond 70–79, koguni 45 liiget. Siis edasi langevas suunas: 60ndates – 28, 50ndates – 6, 40ndates – 4 ja 30ndates 5 liiget ning alla

kolmekümne ainult üks. Seega alla 70-aastaseid on ainult kolmandik, mis on tõsiseks ohumärgiks seltsi vanadussurma vajumisel, kuigi enamuse auväärses eas liikmeid on säilitanud ärksa vaimu ja teovõime. Enam-vähem sama vahekord, kui eraldi võtta, on ka 35 naisliikme hulgas. Vanusega koguneb küll elukogemus ja piiskhaaval hangitud teadmised on kahtlemata abiks spordiajaloo tegelemisel, kuid nooruse tarmukust ei asenda miski. Siit üleskutse – leidkem ja kasvatagem omale noort järelkasvu!

Vaatamata nendele murelikele nootidele, on rohkem põhjust täna siiski rahul olla, sest seltsi elus kaalub ikkagi positiivne pool üles. Pikaks läheks kokku lugeda, mida seltsi liikmeskond on spordiajaloo põllu harimisel korda saatnud. Seda, mitu ja millised spordiajaloo raamatud seltsi liikmete kaasabil spordisõbra raamaturiiulisse on lisandunud, ei hakkaks ma siinkohal üritamagi rehkendada, sest päeva viimasest, Rein Järva ettekandest saame seda täpsemalt niigi kuulda. Usun, et Gerd Kanteri käte haardeulatusel ei piisa, et korraga haarata raamaturiiulile ritta laotud viimasel veerandsajandil ilmunud spordiajalugu käsitlevaid trükiseid. Ma vist ei eksi, kui väidan, et kõige sagedamini saab nende väljaannete kaanelt lugeda Tiit Lääne nime, kuid ka Ruudi Toomsalu, Eugen Piisangu, Erlend Teemäe, Juhan Maidlo, Vello Lääne, Aarand Roosi ja mitmete teiste meie produktiivsemate kirjameeste trükised on aidanud riilimeetreid täita. Oma osa annavad ka ESM ja ESAS Toimetiste 1996. aastast senini ilmunud 10 numbrit ning 1993. aastast ilmuva ESAS Teataja 71 vihikut. Praegu tundub pisut uskumatuna, et sellele nõ põlve otsas tehtud Teatajale eelnes tõsine katse välja andma hakata oma ajalehte. Tiit Lääne eestvedamisel ja toimetamisel novembris 1990 ja jaanuaris 1991 ilmunud kaks numbrit ESAS ajalehte Eesti Spordilugu on kujunenud omamoodi rariteediks, kuigi tiraaž oli tähelepanuväärne – 10000 eksemplari. Suurtele pingutustele vaatamata ei jäänud toonastes segastes aegades ajaleht ellu ja siis tuligi leida viis, kuidas oma tegemisi lihtsamalt, enda võimaluste piires talletada.

Eesti Spordimuuseumi ja spordiajaloolaste koostöö üheks traditsiooniliseks vormiks on olnud spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistlused, mis said alguse juba SÜKURi aegadel, täpsemalt 1977 ja nüüd on alanud juba 38ndat korda. Sellel teel muuseumi talletatud tuhandetest lehekülgedest käsikirjalisest materjalist on üsnagi arvestatav osa ESAS liikmete poolt täis kirjutatud ja enamasti igal aastal on mõnigi seltsikaaslastest ka auhinnakohtadele küünditud vägagi sisukate uurimustega.

Selts on 1996. aastast üle aasta korraldanud teaduskonverentse, et oma uurimistöö vilju avalikkusega jagada. Nagu tänaselt kavalehelt näha, ka siin on pisikese juubelinumbrini jõutud – käimas on ESAS X konverents. Konverentside abil on püütud spordiajaloo huvi ergutada Tartu kõrval ka teistes paikades – konverentsipaigad on olnud ka Põltsamaa, Viljandi. Ka seltsi Tallinna osakond on oma panuse andnud kahe tõsisema konverentsi ja iga-aastaste

ettekandepäevadega, samuti abiga mitmete Kalevi ajaloopäevade sisu eest hoolitsemisel.

Huvi spordiajaloo vastu on mitmes piirkonnas elavdanud ka seal korraldatud spordiajaloo päevad, mida võiks ju vahel kutsuda ka minikonverentsideks, sest mõnigi kord küünib esinejate arv kolme-neljani. Algaastatel oli Tallinna kõrval Rapla aktiivne keskus, läbi aegade on kõige agaramad olnud siiski pärnakad Vambola Remmeli ja viimastel aastatel Helder Kääratsi jt eestvedamisel, kes on ajaloopäevade järjepidevust suutnud hoida 19 aastat ja kahtlemata ei jää kahekümneski ajaloopäev järgmisel aastal tulemata. Tunnustust väärivad ka Viljandi Mulgimaa ajaloo talletamisel Ilmar Küti eestvedamisel ja Ida-Virumaa, kus agarust on ilmutanud Ilmar Taluste, kes 2005. aastal korraldas ka seni ainukeseks jäänud ESASi talvekooli. Üks värskendavaid vorme on olnud Tiit Lääne ettevõttel Paduvere talumuuseumi õuel toimunud vabaõhukonverentsid, kus, tõsi küll, pole iga kord räägitud spordist, kuid sporditeemalised üritused on alati olnud populaarsed.

Spordiajaloo selts on loomulikult kõige sagedamini üritusi korraldanud oma peakorteri, spordimuuseumi seinte vahel. Üheks ühistegevuse vormiks said 1994. aastast regulaarseteks muutunud seltsipäevad, sisuks tavaliselt kohtumised nimekate eri põlvkondade spordiinimestega. Nii on selle 20 aasta (siingi ümmargune number) jooksul kuulajate ette jõudnud olümpiavõitjaid, tippsportlasi, spordijuhte, -pedagooge, -ajakirjanikke jne, kokku kaugelt üle poolteisesaja huvitava persooni. Mälukandjale talletatuna on nendest jäänud ka jälg tuleviku tarbeks.

Oluliseks on peetud seltsi liikmetele koolitusvõimaluste korraldamist. Seltsi juhatused on Arnold Vaiksaare juhtimisel juba alguskümnenäädil, siis Valter Lengi suunamisel ja jätkuvalt ka viimastel aastatel püüdnud pakkuda kas siis uurimistööks vajalikku teavet või ka lihtsalt silmaringi laiendavaid õppusi. Aastaid regulaarselt toimunud kevadised koolitusüritused Tartus ja sügisesed Tallinnas asuvate arhiivide, raamatukogude ja muuseumide baasil on viimastel aastatel küll pisut lünklikuks jäänud, kuid kahtlemata pole veel need võimalused ammendunud. Tallinna osakond on mitmeid aastaid kasutanud head kontakti filmiarhiiviga, et ka nägemismeele abil mineviku spordisündmustest teadmisi hankida. Ja nagu öeldakse – üks kord näha on etem, kui kümme korda kuulda! ESAS suvekoolid said alguse 2002. aastal ja on toimunud igal augusti alguse nädalavahetusel. Kogunenud on 8 korda Lagedil, Peipsi ääres ja 5 korda Vaiblas, Võrtsjärve kaldal. Niisiis kokku 13 suvekooli on võimaldanud käsitleda sügavamalt mitmeid teemasid oma ala tuntud asjatundjate juhatusel ja neljal korral on tarkust käinud jagamas ka Soome sõsarühingu kolleegid. Koolitundide kõrvale on alati kenasti mahtunud ka sporditunnid ja suplus järveveses.

Rahvusvahelisse Kehakultuuri ja Spordiajaloo ühingu ISHPES liikmeskonda kuulumine 1992. aastast on Eesti Spordiajaloo Seltsile andnud võimaluse olla kursis teiste maade kolleegide tegemistega ja ka ennast maailmas nähtavamaks muuta. Esimest korda osaleti ISHPES seminaril põhjanaabrite

juures Turus samal, 1992. aastal ja sestpeale on iga-aastastel konverentsidel-seminaridel kümnekonnas lähemas, peamiselt Euroopa riigis kõlanud meie seltsiliikmete ettekanded, paraku kaugemaid mandreid pole finantsid kannatanud külastada.

Aga kahtlemata suurimaks tunnustuseks nii seltsile kui meie spordiajaloolastele oli ISHPES IX seminari korraldamisõiguse saamine, mis sai 2008. aasta juulis Tartus teoks tänu Eesti Spordimuuseumi asjalikule tegutsemisele ning Soome sõsarseltsi toetusele ja Tartu Ülikooli partnerlusele.

Turus 1992. aastal sõlmitud kontaktid soomlastega jätkusid sama aasta lõpul asutatud Soome Spordiajaloo Seltsi raames ja on viinud mitmete ühiste ettevõtmisteni. Rõhutaksin nende kontaktide väga viljakat osa meie seltsi tegevusele sügavama sisu andmisel.

Ja see sügavam sisu on iseenesest mõista üldise Eesti spordiajalooa seonduv. On ju läbi kogu oma tegevusaja seltsis mõeldud Eesti spordiajaloo koguteose koostamise peale, kuid reaalsed tulemused on mitmetel põhjustel lasknud end oodata. Siiski seltsi eestvõtmisel on likvideeritud valgeid laiike, eriti spordistatistika vallas 2007. aastal ilmunud Eesti spordi aastaraamatu 1940–1949 ja 2008 ilmunud Eesti spordi aastaraamatu 1950–1955 näol ning ainult finantsiliste raskuste taha jäi plaan täna lauale panna aastaraamat 1918–1940. Lõpuks on nüüd pikk samm ESAS lobitöö tulemusel astunud Eesti spordiajaloo üldkäsitluse koostamise suunas, silmas pidades lähenevat vabariigi 100. aastapäeva. Sporditeabe sihtasutuse kaudu finantseeritava teose kaks autorit, Kaarel Antons ja Valeri Maksimov ning mitmed kaasautorid on juba tööle asunud ja loodetavasti on ühiste jõupingutuste tulemusena raamat suureks juubeliks lugejani jõudnud.

Olgugi juubeliettekanne, ei saa ma päris mööda minna nii proosalisest asjast nagu raha. Päris rahata poleks võimalik tegevust ju arendada ja küllaltki tagasihoidlik liikmemaks seda ei taga. Seepärast on selts otsinud toetajaid ja mõnikord ka leidnud. Eelkõige tänusõnad Eesti Kultuurkapitali aadressil, kust on tulnud nendel aastatel peamine tugi, kahjuks viimasel paaril aastal küll üsna olematu. Vahel on ka Eesti Olümpiakomitee ja kultuuriministeerium leidnud pisut vahendeid seltsitegevuse abistamiseks ja mitmed seltsi liikmedki on rasketel aegadel appi tulnud. Suur tänu kõigile annetajatele!

Meelespidamise eest kõigile seltsikaaslastele tänulik 25-aastase spordiajaloo seltsi 70-aastaseks saanud esimees Enn Mainla aru pidamas, kuidas Tallinna osakonna kingitud “rahapuu” eest hoolitseda, et sealt ka seltsi rahakotti ikka neid eurovärvi lehti pudeneks ►



Oma ülevaate lõpetuseks tänan kõikide aegade juhatuse liikmeid väga kohusetundliku ja asjaliku tegutsemise eest seltsi asjade ajamisel. Kiitus ka kõigile agaratele seltsiliikmetele, kes on näidanud oma huvi üles üritustest osavõtuga ja ilmutanud initsiatiivi spordiajaloo edendamisel.

Seejärel, nagu sünnipäevakoosolekutel on saanud tavaks, järgnes auliikme valimine. Juubelit silmas pidades pani seltsi esimees juhatuse nimel hääletusele seekord kaks teenekat seltsiliiget sellele tiitlile – Ille Palmi ja Tiit Lääne, iseloomustades neid lühidalt nii:

Ille Palm on pikka aega tegelenud paljude sportlaste mälestuste talletamisega helilindile ja siis litereerimisega, millest on spordimuuseumi talletatud kena kogu. Ka oli ta kümme aastat seltsi juhatuses kirjatoimetajana väga kohusetundlikult ametis ja jätkuvalt aitab Teatajal teieni jõuda.

Tiit Lääne muidugi tutvustamist ei vaja, liiatigi on ta üks üheksast meie hulgas viibivast seltsi asutajaliikmest, kõik need 25 aastat kaasa löönud ja paar valimisperioodi ka juhatusse kuulunud. Aukartustäratav on tema nime kandvate spordiajalooramatute rida. Kuigi me oleme vahel talle ette heitnud kiirustamisest tingitud ebatäpsusi, jäävad need asjalikult ja asjatundlikult kirja pandu varju. Ja nagu öeldakse – tegijal juhtub, ei juhtu ainult sellel, kes midagi ei tee. Aga Tiit on tegija, teda jätkub küll spordialade, maakondade või klubide ajalugusid kokku kirjutama, küll sporditippude elulugusid fikseerima, küll olümpiamänge talletama jne, jne... Ta on ka Spordilehte toimetanud ja hoolitsenud selles ajaloo kajastamise eest, aga nagu juba mainitud, kuid võib-olla mõnelegi üllatuslik fakt, et Tiit on omal ajal ka kaks numbrit Eesti Spordiajaloo Seltsi ajalehte välja andnud.



Kuna me seltsi täiskogu oli seekord konverentsiseltskonna sisse peitunud, siis selles küsimuses said ainult seltsiliikmed kaasa rääkida, aga otsus oli kogu saali aplausi saatel väga üksmeelne – **Ille Palm** (fotol demonstreerimas tunnustuskirja) ja **Tiit Lääne** on uued ESAS auliikmed.

Seltsi kiidutunnistuse võtsid Enn Mainlalt vastu asutajaliikmed **Valter Lenk** ja **Erlend Teemägi** ning ka **Rein Järva** ja **Aarand Roos** (fotod vasakult).





Tänukirja said seekord asutaja-liikmed **Villi Ehatamm, Helga Kala, Evald Mäepalu, Aime Pärnakivi ja Heino Ross** ning teistest läbi aegade tublidest **Uno Aava, Märt Ibrus, Heino Jeret, Olaf Langsepp** (fotol paremal), **Juhan Maidlo, Valeri Maksimov, Viive Reesar, Vambola Remmel, Jaan Roomets, Heino Sisask, Aime Tobi ja Helmut Valgmaa.**

Seltsi esimees lõpetas oma etteaste õnnitlustega autasustatutele ja suulise tänuga kõigile teistele aktiivsetele seltsiliikmetele ning sooviga: *Pidagem siis meeles, et ajalugu, ka spordiajalugu on kui pusle, mis tuleb tükikestest kokku sobitada, et kujuneks tervikpilt. Hoolitsegem siis ühiselt, et kõik selle pusle osakesed, ka ajalootolmu alla mattunud, saaksid üles leitud, puhtaks pühitud ja õigesse paika pandud ... ja siis ongi meie kauaoodatud spordiajalugu valmis!*



Õnnitlused ja meened Eesti Spordiveteranide Liidult andsid üle Viive Reesar ja Heino Jeret ning Eestimaa Spordiliidult Jõud Ants Saar

Teiseks ettekandeks sai sõna Soome Spordiajaloo Seltsi enam kui 15 aastat juhtinud **Leena Laine** teemal **“Spordiajalooalased kontaktid Eesti ja Soome vahel alates 1992. aastast, mõnede rahvusvaheliste arengute edendajad.”**

Ta meenutas meie seltsidevahelisi tihedaid kontakte alates Turus toimunud ISHPES seminarist ja sestpeale paljudel rahvusvahelistel foorumitel. Eriti värvikalt kirjeldas ta oma esimest reisi Tartu esinema ESAS 5. sünnipäeva tähistaval seminaril 1994. aastal, samuti esimest Eesti–Soome spordiajaloo ühisseminari nelja Soome spordiajaloolase osavõtul Tartus 1997. aastal ja Põhjamaade ja Baltikumi spordiajaloo seminari teemal: „Spordikultuur Balti regioonis” 2001. aastal Otepääl. Ka jätkus ettekandjal sooje sõnu, meenutades

osavõttu ESAS suvekoolist 2006. aastal Lagedil ja 2007. aastal Vaiblas. 2008. aastal andis Leena seltsi juhtohjad üle Heikki Raiko-Jokelale.

Oma ettekandes andis Leena Laine ka tagasivaate Soome Spordiajaloo Seltsi eelsele ajale Soomes ja laiemalt Põhjamaades:

Spordiajaloolised uurimused akadeemilisel tasemel tõusid Soomes esile 1970-ndatest aastatest alates. Uurimuste edenemist ja Põhjamaade ühistööd kiirendasid välised rahvusvahelised tegurid ja kontaktid. Esimene rahvusvaheline spordiajaloo kongress peeti 1979. aastal Uppsalas. Sellest HISPA kongressist kujunes Soome jaoks Põhjamaade uurijate tutvumiskoosolek. Eesmärgiks võeti Põhjamaade vaheline koostöö. Rootsisis oli juba 1976. aastal loodud spordiajaloo selts. Taani selts sündis 1984. ja Norras 1982. aastal. Neist viimane korraldas 1984. aastal Oslos UNESCO all oleva ICOSH komitee seminari.

Soomes tegeles spordiajaloo kehakultuuri selts (LTS), mis asutati 1976 ja rahastati haridusministeeriumi poolt projektipõhiselt. Algatuse tegi Jyväskylä ülikooli lektor Eija-Leena Wuolio. Taustaks olid rahvusvahelised mõjutajad. Proua Wuolio oli kutsutud Soome esindajaks 1973. aastal asutatud HISPA juhatusse. See assotsiatsioon koondas "läänemaised" uurijad, kes eraldusid UNESCO all olevast ICOSHi komiteest (1967), milles sotsialismimaadel oli tugev esindatus. Spordiajalooski puhusid külma sõja tuuled.

HISPA soovis laiendada Põhjamaadesse ja pr. Wuoliol paluti luua töörihm Soomesse ja Skandinaaviamaadesse. Soome töörihm moodustus siis kehakultuuri ajaloo projektina. Mainitud Uppsala kongress 1979 oli samuti üks HISPA pürgimus laiendada oma mõju Põhjamaades.

Rootsis oodati asjata HISPA poolset aktiivsust kongressi järel. Lõpuks Rootsi selts sai ICOSHi liikmeks ja seltsi esimees Ingvar Rørs valiti ka ICOSHi esimeheks. Praegune ISHPES asutati 1989. aastal nende kahe ühenduse liitumise teel.

Edasi lahates maailma ja eriti Põhjamaade arenguid, meenutas ettekandja positiivses võtmes 2001. aasta seminari Otepääl: Nii laiendati koostööd üle Läänemere. Finantseerimine saadi Soomest ja Põhjamaadest, töökeel oli inglise keel. Vastukaja Soomes oli hea, kohale tuli suur rühm inimesi. Samuti olid hästi esindatud Eesti, Läti ja Leedu. Seminar õnnestus ja andis Põhjamaadele teada, et spordikultuuri on ka Soome lahe lõunapoolel. Eelarvamused Baltimaade spordiajaloolaste ja spordiajaloo vastu olid olnud suured. Tutvudes uue Eesti Spordimuuseumi hoonega üks taanlane imestas: kas Eestis leidub nii palju museaale, et see ära täita?

Esineja oli arvamisel, et Eesti ja teised Balti riigid ei ole pääsenud lähiriikide, Põhjamaadega ühistööle, kuigi seda on üritatud. Ennekõike on põhjuseks Põhjamaade rahvusluse ideoloogia valitsemine. Tõsi, taustal on ka nõukogude ajast pärit eelarvamused, mida Baltimaade iseseisvumine ei ole murdnud.

Siiski oli ettekandja lootusrikas, meenutades tunnustavalt 2008. aastal Tartus toimunud ISHPESi rahvusvahelisest seminari: *Korraldus oli eeskujulik ja tõkkeid (loodetavasti) murdus. Saime üksteisest aru inglise keeles. Laiem rahvusvaheline koostöö on võtmeks piiride ületamisel.*

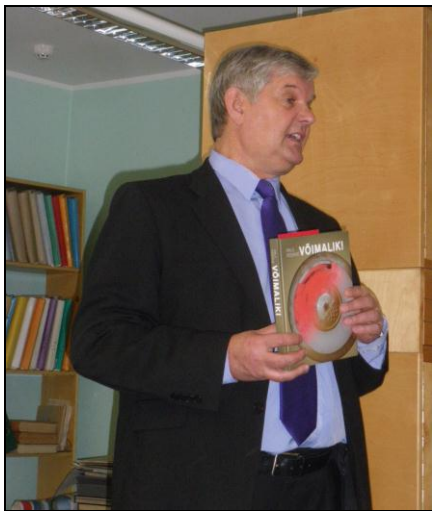
Samas, muretsedes rootsikeelseks taanduma kippuva koostöökeskkonna pärast, oli ta kriitiline Põhjamaades viimasel ajal toimuva suhtes: *Põhjamaade vaheline spordiajaloo seminaride traditsioon kahanes skandinaavialiseks. Uus "etniline" liin paistab puudutavat ka Põhjamaade spordiajalooliste uurimuste suunda: globaalsel ajastul ollakse loomas sissepoole käändunud nn skandinaaviapärast vaadet ehk "nordisismi". Ääremaad jäävad kõrvale.*

Esinejal oli pakkuda ka retsept olukorra parandamiseks: *Mõnedes muudes Põhjamaade spordiajaloolistes kontaktides on keeleprobleem lahendatud inglise keele abil. Nii on saadud koostööd laiendada Baltikumi, Venemaale ja Põhja-Euroopasse. Keel on olnud probleemiks ka Soome ja Eesti uurimisalase koostöö süvenemisel (kuid mitte sõprusele). Uurimus vajab täpset keelt. Inglise keelele tuginedes võib uurimisalane koostöö tulevikus areneda ja laieneda. Rahvusvaheline konkurents on tugev, ei eesti ega ka soome keelele ei jää ressursse.*

Oma ettekande lõpetas Leena Laine tõdemusega: *Oma kultuuri- ja keeltausta kanname kogu aeg kaasas, aga rahvusvaheliseks kasvanud sporditraditsioonidest arusaamine ja uurimused vajavad läbikäimist: ei ole puhast "Eesti spordiajalugu" või "Soome spordiajalugu" või "Põhjamaade spordiajalugu". Mäng on kogu inimkonna oma, samuti ka sport!*



*Leena Laine
ja Kalle
Virtapohja
õnnitlesid
Soome
sõsarühingu
poolt meie
seltsi
juubelitäht-
päeva puhul
ja kinkisid
Soome
viskemängu
„Mölky“
soovitusega
võtta see
kasutusele
suvekooli
sporditunnis*



Päeva kolmanda ettekande tegi kommuni-
katsioonikonsultant **Raul Rebane** (fotol), kes
seekord lahkas teemat „**Sportlase imago
kujunemisest ja kujundamisest**“. Alustas ta
oma etteastet värskelt ilmunud raamatu
„Võimalik!“ tutvustamisega, kus sees tema
viimase aastakümne tõdemused spordist ja selle
kohast inimese elus ja ühiskonnas.

Kuvandi loojaks sportlasest on eelkõige
ajakirjanikud ja nendega suhtlusel on oluline
roll. Rebase arvamus oli, et enamik ajakirjanikke
on mõistlikud inimesed ja kui sul on vaja oma
sõnumit kuidagi edastada, siis parimaid tulemusi
annab, kui infot doseerida sisetunde järgi
põhimõttel “mesilane ja lill” ehk mina annan sulle mett ja sina mind ei nõela.
Ta arvas, et enam-vähem sellisel kujul käibki suhtlus, kuid kindlasti on
kasvanud ka sportlaste huvi meedia toimimisreeglite vastu.

Ka oli ta seisukohal, et spordis ainult tulemusest ei piisa, peab olema veel
midagi, mis tekitab peamises sihtrühmas emotsioone. Selleks oluliseks
sihtrühmaks on eesti rahvas ja toode sünnib siis, kui rahvas reageerib
tulemusele. Kõik muu on vähetähtis. Ta sõnastas selle nii: *Spordi toode on
tulemuse emotsionaalne mõju oma rahvale.* Ja siin on raske üle hinnata
ajakirjanduse määravat osa selle emotsiooni tekitamisel ja vahendamisel.

Raul Rebane rõhutas oma ettekandes eriti ausa spordi võimalikkust ja tõi
esile, et see oli esimene temapoolne nõue, kui ta alustas koostööd Gerd
Kanteriga, sest teisiti oleks sport tema jaoks mõttetu tegevus.

Enne kohvipausile minekut tutvustasid spordimuuseumi näituse “Vaseaeg
auhinnavalaul” kuraatorid **Kaie Voolaid** (foto vasakul) ja **Helve Parmas** (foto
paremal) värskelt ilmunud näituse kataloogi.





Konverentsi teise poole juhatas sisse külalisesineja Soome sõsarseltsist **Kalle Virtapohja** (fotol) ettekandega **“Spordikangelased, mütoloogia ja rahvuslik identiteet. Spordiuudised Suomen Urheilulehtis 1914. aastal.”**, mida ta alustas paralleelide tõmbamisega Eestiga:

Soomet ja Eestit ühendab muu hulgas 19. sajandi ajalugu Vene keisririigi osana. Mõlemas väikeriigis

oli sport üks neid viise, mille kaudu rahvuslik ärkamine sai tuge. Soome esimene olümpiavõitja oli maadleja Verner Weckman, kes võitis vaheolümpial 1906 ja Londoni olümpiamängudel 1908. Võimlemine ja raskejõustik olid Soomes väga populaarsed. Need olid ka Suomen Urheilulehe asutaja, "Soome spordi isa", Ivar Wilskmanni meelisalad.

Maadlus on antiikne, müütiline spordiala, milles jõud kõrvutatakse elujõuga, ja vastase mahamurdmine, seljatamine, tehakse aeglaselt, kuid konkreetselt. Herkules maadles antiiklegendides Surmaga. Samuti tegi Kalevipoeg Eesti rahvuseeposes.

Verner Weckmani võidud on Soome spordimütoloogia. Eesti Martin Klein ja Soome "Alppo" Asikainen tegid rahvusvahelist spordiajalugu Stockholmi olümpiamängudel, kui nende matš kestis 11 tundi ja 40 minutit. Klein võitis, kuid ei jaksanud ega suutnud enam maadelda finaali rootslasest maadleja vastu.

Eesti elukutselised maadlejad moodustavad samuti märkimisväärse osa eesti spordiajaloost ja -mütoloogiast. Teie tunnete aga minust paremini nende lugu, seepärast ma keskendun soome spordiajaloole. Eesti maadlejad olid paljudele soome maadlejatele eeskujuks, ja nende saavutused kajastusid Suomen Urheilulehes.

Edasi käsitles ettekandja põhjalikult neid arenguid Soomes, mis viisid iseseisvumiseni ja tõi esile spordi tähenduse sellel teel mõjusa rituaalse vahendina, mille abil soomlased uuendasid ja tugevdasid oma arusaamist iseendast ja oma kokkukuuluvusest:

Spordist oli soome rahvuslikule identiteedile saanud tähtis ehitus-materjal kolmel olümpial. Stockholmis 1912 osutus Soome mängude parimaks maadlusmaaks. Stockholmi mängude suuriüllatajaks oli siiski kolm olümpiakulda võitnud pikamaajooksja Hannes Kolehmainen. Soome sportlased olid võimsamad ja vastupidavamad. See tugevdas seda rahvuslikku arengut, milles soome muusika, kujutava kunsti, luule ja proosakirjanduse aladel oli juba 19. sajandist alates ehitatud rahvuslikku eripära. Rituaalses mõttes sai spordist valdkond, milles võidi tõestada maailma "tegelikku seisukorda", milles soomlastel on oma koht rahvusena rahvuste hulgas. Selles rituaalses seisundis oli Soome maailma tugevamaid ja vastupidavamaid rahvusi.

Eriti keskendus Kalle Virtapohja oma ettekandes 1914. aastale ja selle spordiudistele, kuna maailmasõja puhkemise tõttu on tolle aasta spordisündmustele Soomes osutatud vähe tähelepanu. Siiski oli see samuti huvi vääriv spordiaasta Soomes, mis andis põhjust väita:

Soome spordiaasta 1914 oleks olnud erakorraliselt tähendusrikas ka ilma maailmasõja puhkemiseta. Ivar Wilskman astus kõrvale oma asutatud SVUL-i (Soome spordiliit) esimehe kohustusest, Stockholmi olümpiasangar Hannes Kolehmainen naasis kevadel Ameerikast ja täitis soomlaste meeli suure innustusega.



Järgmisena sai sõna Postimehe ajakirjanik **Priit Pullerits** (fotol), kes emotsionaalselt arutles teemal „**Mis kasu tõuseb spordi kajastamisest ajakirjanduses?**“ Ta lahkas probleemi mitmest aspektist püüdes leida vastuseid küsimustele, kuidas tuua oma ala meediasse või kas sportlast saab aidata? Ettekandja tõi hulgaliselt näiteid elust enesest ja jõudis järeldusele, et just ajakirjandus teeb spordist selle nähtuse, millena me seda tunneme ja

tunnetame. Võiks ka teisiti öelda – kui sind pole meedias, siis sind pole olemas!

Õhtupoolne kolmas ettekanne „**Male ja meedia – Grenzsteinist Facebookini.**“ oli meie seltsikaaslaselt **Merike Rõtovalt** (fotol), kes andis põhjaliku ajaloolise ülevaate male jõudmisest meediaväljaannete veergudele ja koguni iseseisvalt täitma kogu väljaannet.

Sissejuhatuseks meenutanud oma lapselapse Mai Narva vastuvõttu Euroopa noortemeistrina, alustas Merike Rõtova juttu aastast 1883, mil Olevik avaldas Ado Grenzsteini eestikeelse maleõpetuse, kus esmakordselt seda mängu ka üldse maleks nimetati. Seda tärnit on hakatud pidama Eesti male sünniaastaks. Imetlusega meenutas ettekandja Martin Villemsoni, kes alustas malenurkadega Päevalehes ja jõudis 17. aprillil 1932. aastal esimese maleajakirja Eesti Maleilm ilmutamiseni.

Ja muidugi Paul Kerese sära: *kõigel, millele tema käsi külge puutus, oli kvaliteedi märk*. Nõukogude ajast tõi esineja esile Jüri Randviiru malesimultaane ja telekommentaare, samuti „*staaride staari*” Valter Heuerit, kel oli kummaline *sõnaseadmise oskus, mis lummas*. See on sõnamaagia, mis on tõlkimatu. Lõpetuseks, rääkides tänapäeva male kajastamisest meedias, ettekandja küll tunnistas, et *hinges igatsen küll trükiajakirjanduse tähelepanu järele...*, kuid



jutuga jõudis ikkagi internetini, mis toob male suurvõistlused live otseülekannetes koju kätte ja kus ununema kippuvaid sõpru meenutab Facebook.

Juubelikonverentsi lõpetas **Rein Järva** (fotol ettekannet pidamas) teemaga „**Meie sulerüütliid ja klahviklõbistajad – omas klassis Euroopa meistrid.**“



Pisut romantilise pealkirja all kõlas tõsine ülevaade Eesti spordiraamatust viimasel veerandsajandil ehk seltsi tegevusaastate jooksul, põhiliselt ikka neist raamatuist, kus siis koostajaks, autoriks või kaasautoriks on olnud meie seltsi liikmed. Ettekandja jagas ilmunud väljaanded kümnesse gruppi, millest allpool pisut lühendatult:

I. Eesti spordi aastaraamatud. Selline hea traditsioon sai alguse esimese spordikalendriga 1917. aastal spordiseltsi Kalev eestvedamisel. Nüüd järjepanu juba peaaegu sajandi jooksul (vahepeal väikeste vaheaegadega) on meil ilmunud aastaraamatud ja seltsi liikmete roll siinjuures on olnud suur või väga suur. Aastail 1989–1991 pani aastaraamatut kokku meie auliige Juhan Mandre. 1992–2008 seltsi teine auliige Juhan Maidlo, üks tunnustatuim Eesti spordistatistik. Olulise lünga Eesti spordi dokumenteerimise järjepidevuses täitsid aastail 2007 ja 2008 auliikmed Juhan Maidlo ja Erlend Teemägi, kes koos siinkõnelejaga panid kokku kaks aastaraamatut, algul aastad 1940–1949, hiljem aastad 1950–1955. Trükivalmis on käsikiri “Eesti spordi aastaraamat 1918–1940” ehk tulemused ja kokkuvõte Eesti spordist esimesel iseseisvusperioodil. Koostajad ja autorid samuti eelpoolnimetatud kolm meest koos kaasautoritega meie seltsist.

Sport on orienteeritud tulemuse saavutamisele ja tulemus on spordi selgroog. Oma tulemusi peame hoidma nagu silmatera ja minu hinnangul oleme

seda hästi teinud. Veelgi enam: meie praegused spordi aastaraamatud, mida koostab hea neljameheline tiim, on kogu Euroopa mastaabis ainulaadsed, teistes riikides ei teagi uuemal ajal sellist ilmutat.

II. Teatmeteosed, entsüklopeediad, leksikonid. Selles grupis troonib üle kõige Eesti Spordi Biograafiline Leksikon, mida 25 aasta jooksul on nüüd kolmel korral välja antud – 2001., 2002. ja 2011. aastal. Koostajad olid esimestel kordadel meie auliikmed Henn Saarmann ja Erlend Teemägi koos paljude kaasautoritega. Viimasel korral, kui põhjaks võeti eelmine teos ja korrigeeriti vanu artikleid ning lisati uusi, toimus see otseselt paljude meie seltsi liikmete osavõtul. Taas – see on terve Euroopa mastaabis ainulaadne ja hindamatu väärtusega teatmeteos kodumaise spordi jäädvustamisel.

Selles grupis peab ära märkima kapitaalse albumi “Sport XX sajandil”, koostajad Tiit Lääne ja Tiit Kuningas, välja antud 2002. aastal. Selle teose kaante vahel on Eesti spordielu süünd ja areng populaarselt läbi 100 aasta kogu maailma spordielu kireval taustal. Sama kapitaalne on Tiit Lääne koostatud Välis-Eesti spordielu 1940–1991, mis võtab kokku Eesti spordielu väljaspool kodumaad nõukogude okupatsiooni aastail. Selles grupis on veel ridamisi mitmesuguseid teatmeraamatuid Juhan Mandre, Rein Järva, Tiit Lääne, Johannes Milleri jt sulest.

III. Spordialade ajalooramatud. Kui nõukogude ajal käivitati süsteemne sari “Minevikust tänapäevani”, milles ilmusid 11 spordiala ajalooramatud, siis uuemal iseseisvusperioodil on eelkõige entusiastide eestvedamisel ilmunud 18 spordiala raamatud: võrkpall (Valeri Maksimov), suusatamine (Tiit Lääne, Ants Männiste), sõudmine (Hugo-Herbert Artma), poks (Rein Pajur), veemoto (Vahur Joala), kergejõustik (Erlend Teemägi), judo (Tiit Lääne), aerutamine (Are Eller, Tõnu Kees, Indrek Petersoo, Deivil Tserp, Veiko Visnapuu), kiiruisutamine (Tiit Lääne), iluuisutamine (Tiit Lääne, Ly Piir), orienteerumine (Vello Viirsalu), korvpall (Vello Lään), raskejõustik (Lembit Koik), laskesport (Jaak Valdre), jalgrattasport (Tiit Lääne), tennis (Jaak Ulman, Jaan Jürine, Ants Põldoja, Maarja Värvi), lauatenis (Taago Puntso), veeremäng (Avo Miidla). Tase on muidugi erinev ja ka spordialaliitude roll on kahjuks olnud suhteliselt vähene.

IV. Maakondade spordiajaloo raamatud. Nimetaksin eelkõige eeskäijana Viljandimaad. Juba 2002. aastal ilmus 1. osa maakonna spordiajaloo kuni 1945. aastani. Koostaja Tiit Lääne. Järgnes 2. osa aastaist 1945–1965 ja sarja lõpetama on planeeritud kogumik aastaist 1965–2000. Hinnang igati positiivne! Tiit Lääne pani kokku ka oma kodumaakonna kapitaalse spordiajaloo – Jõgevamaa spordielu algusest tänaseni I osa (2013). Ka on Tiit Lääne poolt koostatud Sport Läänemaal kolmes köites. Jäädvustatud on ka Raplamaa spordilugu kuni 1950. aastani (koostaja Hans Treimann) ja Võrumaa spordist läbi aegade (koostaja Helgi Noormets). See kõik on tervitatav ja tunnustust väärib, aga praegu ainult viie maakonna kohta. Peaksime jõudma niikaugele, et kõigil maakondadel oleks omad spordilood. Seega kümme maakonda veel.

V. Olümpiaraamatud. Eesti spordikirjanduse kõige kõvem kaubamärk. Omaette fenomen. Traditsioon sai alguse 1936. a. OM-ist, kui ilmus Aleksander Antsoni raamat. Alates 1956. a. Melbourne mängudest hakkasid olümpiaraamatud järjepidevalt ilmuma ja seda kuni tänaseni, vahepeal lausa kaks raamatut ühtede mängude kohta. Seltsi liikmete osalus regulaarselt ilmuvate olümpiaraamatute valmimisel on ehk väike olnud (autoritena Tiit Lääne, Valeri Maksimov, Tiit Karuks, Toivo Tukk), kuid saavutuseks tuleb lugeda 1912. ja 1952. a. OM-i raamatute tagantjärele väljaandmist. Esimese kokkupanijaks ja autoreiks Kalle Voolaid, Tiit Kuningas ja Jaak Valdre. 1952.a. meile lähedase Helsingi OM-i raamatu koostaja ja autor väsimatu Erlend Teemägi. Ka 1896. a. mängud said raamatuks Voolaidi ja Kuninga ühistööna. OM raamatuid paistavad silma neli suureformaadilist olümpiamängude ajaloo raamatut kahe Tiidu, Lääne ja Kuninga, poolt koostatud. Kahjuks on kännu taha pidama jäänud pärast 1980. a. toimunud mängude ja talvemängude raamatud. Mainimata ei saa jätta Tiit Lääne koostatud vajalikku teatmeteost "Eesti sportlased olümpiamängudel 1896–2008". Sellesse gruppi võib liigitada veel Tiit Lääne poolt algatatud ja teostatud sarja meie olümpiavõitjatest, mille taha on väljaandajana tulnud ka EOK. Eesti läbi aegade 20 olümpiavõitjast on praeguseks ilmunud suureformaadilises köites raamat 16 sportlase kohta. Lisaks sama formaati sarjas "Spordikangelased" raamatud Heino Lipust, August Englasest, Jaak Lipsost, Martin Kleinist ja ka Arnold Greenist. Kokkuvõttes hinnang: ainult positiivne, et ilmuvad.

VI. Sportlaste elulooraamatud. Kõige arvukam grupp raamatuid. Siinjuures suvalises järjekorras nimistu sportlastest, kes on eelmises punktis toodud isikuraamatutele lisaks oma raamatu saanud (autoreid nimetamata): Kristina Šmigun-Vähi, Gerd Kanter, Ilmar Kullam, Erika Salumäe, Hubert Pärnakivi, Paul Kuldkapp, Fred Kudu, Paul Keres, Jane Salumäe, Aavo Pikkuus, Jaan Jaago, Mihkel Tiks, Priit Tomson, Erki Nool, Martin Müürsepp, Andrus Veerpalu, Georg Lurich, Aleksei Tammiste, Virve ja Endel Kiisa, Arnold Viiding, Jüri Tamm, Indrek Pertelson, Kristjan Palusalu, Joann Lõssov, Evald Tipner, Aleksander Kreek, Bruno Junk, Anton Raadik, Martin Klein, kolm Kirsipuud (Rein, Toomas ja Jaan), Jüri Jaanson, Erna ja Herbert Abel, Viljar Loor, Uno Aava, Aleksander Tammert, Jüri Lossmann ja Aleksander Kolmpere. Siia ritta võib veel lisada persooniraamatud sporditegelastest: Oskar Lõvi, Ernst Idla, Uno Sahva, Enno Karrisoo, Toomas Uba, Leopold Tõnson.

Kõik need raamatud on väga eriilmelised nii sisult kui vormilt. Iga autor on valinud erineva lähenemisnurga oma kangelase portreeterimiseks. Üldhinnang: igal juhul positiivne, et meil niipalju sportlaslugusid on jäädvustatud tulevastele põlvedele.

VII. Spordiseltside ajaloo raamatud. Selles grupis kõrgub üle kõige meie austusväärsseima, Kalevi spordiseltsi viieosaline sari aastaist 2001 kuni 2012. Suurima vaeva nägija, kõigi viie osa koostaja ja autor Juhan Maidlo on praegugi meie hulgas, kuid esimese kahe osa teine koostaja, Eesti spordiajaloo

üks suurimaid teadjamehi läbi aegade, seltsi auliige Eugen Piisang on meie hulgast kahjuks lahkunud. Paljud teisedki seltsikaaslased andsid suurema või väiksema panuse.

Ilmunud on ka Gunnar Pressi „Eesti Dünamo viis aastakümnet“ (1990), Johannes Milleri „Tartu Kalev 100“ (2001), Tiit Lääne „Jõud. 60 aastat maasporti Eestis“ (2006). Selles raamatute grupis on ilmunud veelgi mõni trükis üleeestilises plaanis marginaalsematest seltsidest-klubidest nagu Tartu Kalevi kergejõustikukoolist, Tallinna Kalevi ja Kuressaare Jahtklubidest.

VIII. Koolide spordiajaloo raamatud. Paaril viimasel aastal on päris uus trend kirja panna koolide spordiajalugu. Ilmunud on kahe kõige vanema ja väarikama Tallinna kooli – GAG ja Reaalkooli – spordiajalugu. Märt Karmo oma kapitaalses uurimuses „Must-kuldne müts me peas“ (2011) pühendab spordile ca 120 lehekülge. Väga põhjalik läbivalgustus Reaalkooli spordist läbi kahe kümnendi (1920–1940) eraldi spordialade kaupa. 2013. aastal seoses GAG spordiringi 100 aasta juubeliga nägi ilmavalgust „GAG – ikka esimene“, milles kooli spordilugu sees. Siinkohal olen teie ees kui selle trükise üks mõtte algatajaist ja elluviijaist, kooli vilistlasena ka kaasautorina. Järgimist tahaks loota ka teiste kuulsusrikaste koolide, miks mitte eelkõige siit silmavaate kaugusel oleva Treffneri Gümnaasiumi poolt. Siiski: Vello Lääne Treffneri kooli raamatus (2013) on tükati ka sporti sees.

IX. Muud spordiraamatud. See on kõige arvukam grupp raamatuid, mille koguarvu täpselt ei teagi. Hinnanguliselt ca 50, kui mitte rohkemgi, raamatut. Kõiki väljaantut on pea võimatu teada saada, kuna mitmedki trükised on ilmunud nõ kitsamas ringis ja poeletile pole jõudnud. Kui midagi esile tuua, siis ehk esiteks „Eesti 101“ sarjast Tiit Karuksi „101 Eesti spordilugu“. See on meie tuntud seltsiliikme subjektiivne nägemus Eesti spordi läbi aegade tähelepanuväärseimaist sündmustest. Suhteliselt täppi läinud lood, kuigi ehk kollegiaalne selektsioon oleks andnud pisut teistsuguse rea. Teiseks tooksin esile ühe üsna õhukese pehme trükise pealkirjaga „Spordist Järva-Jaani mail läbi aegade“ (2010), autor meie seltsi liige Märt Ibrus. Miks? Aga sellepärast, et me ka nõ rohujuure tasandil ehk ühe Eesti valla tasandil peame teadma oma spordiajalugu. Ja kolmandaks tooksin esile Lembitu Kuuse „Suure spordi mälumängu“ raamatu 2012. a. (1000 küsimust ja vastust spordist). Sellepärast, et see paneb huvi tundma Eesti spordiajaloo vastu, kohati ka mõistust teritama huvitavate küsimuste kallal ja muidugi on samas kohe toodud ka vastused.

X. Spordi üldajaloo raamatud. Siin grupis on siiani sügav auk. Eesti organiseeritud sporditegevus on saamas varsti 100 aastaseks, aga meil ei ole siiani Eesti spordi üldajaloo käsitlust. Lõpuks on ESAS pingutuste toel Eesti spordi üldajaloo koostamine praeguseks käima läinud. Valmimist seostatakse Eesti Vabariigi suure juubeliga 2018. aastal. See on positiivne sõnum. Nii spordisõbralik riik kui Eesti vajab oma kultuuri ühe alussamba – kehakultuuri ja spordi ajalugu kokkuvõtvat teost. ESAS liige Valeri Maksimov ja Kaarel Antons, mõlemad ajaloolased, on põhiautorid, aga toeks ka teisi seltsi liikmeid.

Üldistavad kokkuvõtted, märkused ja ettepanekud:

1. Julgen teha ühe väga olulise hinnangu. Tõenäoliselt oleme meie siin teiega, aga ka kümned teised Eestis sulehoidjad ja klahvilööjad “omas klassis Euroopa meistrid”. 900 000 eestlase kohta niivõrd suurel hulgal spordiraamatuid nagu meil Eestis, vaevalt mujal Euroopas ilmub, vaevalt et maailmaski.
2. Igasugune spordiraamat, hetkel ka päevakajaline, saab ükskord igal juhul ajaloolise dimensiooni, sest iga tänane päev saab juba homme ajalooks. Seega sisuliselt iga spordiraamat on ühteagu ka spordiajaloo raamat.
3. Mida rohkem silmapaare käib enne ilmumist käsikirjast üle ja kui märkused on asjakohased, seda kvaliteetsem lõpptulemus trükisena sünnib.
4. Üldjuhul peaks iga raamat saama ka retsenseeritud, taas – lõpptulemus on parem. Praegu tihti kahjuks ei selgu, kas on ja kes on retsenseerinud.
5. Oluline on teatmeandmeis vigu vältida. Vead hakkavad lumepallina edasi veerema, võimenduma.
6. Eesti vajaks lähemas tulevikus ka oma spordileksikoni, millest me leiaksime tuhandete märksõnade alt, mis on mis Eesti spordis. Tingimata on vaja sellele juba mõelda.
7. Tuleb jätkata ajalooraamatute koostamist neil spordialadel, kus meil seni puuduvad ülevaatalikud trükised. Näiteks kasvõi meie paraadala – vehklemine või käsipall või võimlemine.
8. Tuleb jätkata maakondade spordiajalugude koostamist, eriti näiteks suured maakonnad Harjumaa, Pärnumaa, Virumaa, aga ka teised.
9. Ettepanek Eesti Kultuurkapitali Kehakultuuri ja Spordi Sihtkapitalis otsustajail: Suunata vahendeid palju rohkem spordi vahendamisele, sh ka trükistele. See on parim spordi populariseerimise viis, spordi taastootmise üks tegureist. Teisalt see on spordi kui kultuuri ühe alussamba toetamine sõna otseses mõttes ka kirjanduse kui kultuuri teise alussamba kaudu.
10. Üldhinnang Eesti spordiraamatute perioodil 1989–2014 on hea ja väga hea vahepeal.

Konverentsi lõpetamisel andis trükise „Politsei sport läbi ajaloo“ autor Henno Linn (fotol vasakul) Eesti Spordimuuseumi kogusse üle oma värskelt ilmunud mahuka ajalooraamatu, mille võttis vastu spordimuuseumi direktor Daimar Lell.

Sisuka päeva lõpetas ESAS juubeli auks korraldatud Eesti Spordimuuseumi vastuvõtt.



EESTI POLITSEI SPORT LÄBI AJALOO

Sellise pealkirjaga väljaande autor on meie seltsikaaslane Henno Linn, kes 3. detsembri seltsipäeval Eesti Spordimuuseumis tutvustas oma äsjailmunud mahukat teost. Raamatu saamisloole lisas palju huvitavat juurde autorit abistanud ja väljaande toimetanud Tiina Naarits-Linn.

Raamat müügivõrgus laiemalt levitamisele ei tule, kuid esitlusel oli võimalik see siiski soodsalt omandada ja mitmed kasutasidki võimalust saada raamatusse kohe ka autori autogramm.



Esineb Tiina Naarits-Linn, teda kuulavad saalis (esireas vasakult): Henno Linn, Valter Lenk ja Aime Pärnakivi

GERD KANTER – KÜMME!

Siim Randoja

Alates 6. detsembrist on muuseumi püsinäituse rüpes avatud erinäitus kettaheitja Gerd Kanteri unikaalsest saavutustereast – uudistada saab kõiki tema kümnet suurvõistluste medalit ning Teemantliiga trofeed (vt foto).



Spordimuuseumi ja spordisõprade jaoks on tegemist harukordse näitusega. Ei juhtu just iga päev, et Eestimaal on sportlane, kellel selline unikaalne medalite rida on ette näidata. Taolise tõdemusega juhatas näituse sisse muuseumi direktor Daimar Lell.

Gerd Kanter tegi omaltpoolt kiire medali-analüüsi ning leidis veel piisavalt „puudusi”. Spordimehe arvates pole näiteks kuldade osakaal (2) väga suur, ette ei ole näidata ka hõbedast olümpiamedalit!

Põnevusega ootab ta uut tegijat, kellel peagi samuti kümme-kond tiitlivõistluste autasu koos, kuid omalt poolt loodab ta mõne



Avamisel (paremalt) Gerd Kanter ja Daimar Lell

uue medaliga siiski noorema põlvkonna elu raskemaks teha. Gerd Kanter on maailma kettaheite suures mängus püsinud kümme aastat – alates 2005. aasta MM-võistlustest Helsingis. Kümne aasta jooksul on võidetud täpselt kümme tiitlivõistluste (EM, MM, OM) medalit, mis näitusel jõuavad esmakordselt külastajate ette. Täpselt kümme võitu on lisandunud veidi väiksema kaliibriga suurvõistlustelt – Euroopa talvised ja kontinentide karikavõistlused (varasem MK), IAAF-i hooaja finaali võistlused ning universiaad. Kümme esikohta on võidetud ka IAAF-i Kuld- ja Teemantliiga etappidelt. Kümme korda on Gerd Kanter kroonitud Eesti meistriks kettaheites.

Gerd Kanteri saavutustelaekast leiame lisaks kaks Teemantliiga üldvõitu (2012, 2013), maailma kõigi aegade kolmanda kettaheiteresultaadi 73.38 (2006), maailma sisetipp tulemuse 69.51 (2009), kolm Eesti aasta parima sportlase tunnustust (2007, 2008, 2011), viiel aastal järjest esikoha maailma hooaja edetabelis (2006-2010) ja veel hulga kordaminekuid.

Gerd Kanteri medalid jäävad külastajatele uudistada märtsi lõpuni.

MIKA KERÄNENI RAAMATUTE ESITLUS

Daimar Lell

Kirjanik Mika Keränen tutvustas 10. detsembril spordimuuseumi raamatukogus oma värskemat loomingut – lastepõnevikku „Kuldne Lurich” ja noorsooraamatut „Väravajoonel”.

Mitmete raamatupoodide müügiedetabelitesse jõudnud „Kuldne Lurich” on salaselts Rampsu kuues juhtum, mis viib noored detektiivid Eesti

Spordimuuseumi põnevatesse keldrisoppidesse kuldse Georg Lurichi kuju kadumise müsteeriumit lahendama. Kohal on kõik Keräneni varasematest sama sarja raamatutest tuttavad tegelased – vennad Olav ja Anton, sõbrannad Sadu, Reilika ja Mari ning loomulikult Mati, detektiivinaga Prantsuse bulldog. Ja muidugi saadakse raamatu lõpuks kätte ka kuldne Lurich!



„Väravajoonel” ilmus käesoleva aasta suvel Soomes (pealkirja all „Maaliviivalla”) ning Eesti raamatulettidele jõuab see autori enda tõlgituna alles nüüd. Raamatu peategelaseks on 18-aastane jalgpallur, väravavaht Kalle Salonen, kellel on avanenud elu võimalus end esmakordselt meeste jalgpallis näidata. Vahetult enne mängu lööb aga noore sportlase meeled ja mõtted segamini treeneri ootamatu korraldus ... Mis on õige, mis on vale? Raha. Inimsuhted. Armastus. Kõik see rullub lahti lugejale, kes võtab kätte raamatu, mille tegevus toimub 90 minuti ehk ühe jalgpallimängu jooksul.

Esitlusel kõneles Mika Keränen (*fotol*) raamatute sünniloost ning oma loomingust laiemalt, vastas kuulajate küsimustele ja jagas soovijatele värsketesse soodushinnaga kohapeal muretsetud teostesse autogramme.

KELDRISAALIS UUS NÄITUS *Kaarel Antons*

Spordimuuseumi keldrikorrusel avati 18. detsembril uus näitus "Läänest itta. Kultuurimuutused spordis pärast II maailmasõda".

II maailmasõda tõi Eestile kaasa palju traagilist: riigikorra vahetumise,



Näituse kuraator Kaarel Antons avamisel

suured inimkaotused, elatust-aseime languse jne. Koos teiste muutustega algas kultuuriline üleminek varasemast erinevasse ühiskonda. Sõja lõpule järgnenud aastatel võis aimata mitmeid eelnenud iseseisvusperioodi nähtusi, mis segunesid uue võimu poolt pealesurutavaga. Kahe maailmasõja vahel Euroopasse kuulunud Eesti elu erines slaavi ja nõukogude ühiskonnast. Siin-

set kultuuri muutis omapärasemaks ainuüksi oma kirjakeel, rahvakultuur ning vaba maailmaga rohkem kontakti omanud kõrgkultuur. Rahvusvahelises spordis rohkem läänemaailmas võistelnud eestlased pidid nüüd ümber orienteeruma idasuunale.

Näitus „Läänest itta“ keskendub üleminekuperioodile, kus Eesti Spordimuuseumi kogudest väljatoodud esemed iseloomustavad läbi spordi II maailmasõja järgset esimest kümnendit Eestis. Kajastamist ei leia sportlikud tulemused, vaid vaadeldavaks materjaliks on eelkõige auhindade ja muude esemete kultuuriline taust. Näitus jääb avatuks kuni aprilli lõpuni.

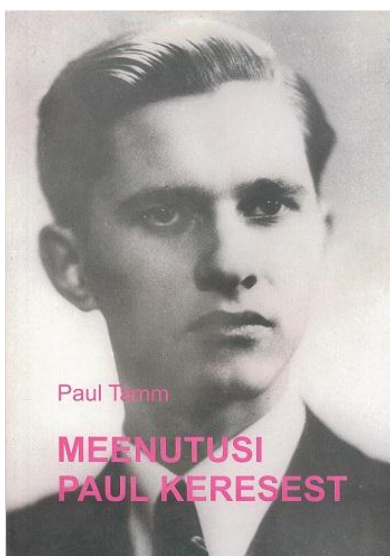
PÄKAPIKKUDE JÕULUAEG

Traditsiooniline lustlik laste jõuluprogramm toimus ka sellel aastal. 1.-23. detsembrini askeldasid päkapikud spordimuuseumi põnevates keldrikoobastes.

Jõuluprogrammis osalejaile pakuti aktiivseid tegevusi (päkapikkude otsimine, päkapikkudeks saamise katsed, looduslikest vahenditest jõulukaunistuste meisterdamine), teadmiste omandamist (jõulujutt päkapikkude elust) kui ka erinevaid lõbusaid mängu ja tantse. Programmi lõpetas ühine maiustamine.



MEENUTUSI PAUL KERESEST



Sellise pealkirja all on meie seltsi liikme Margus Söödi ja Üllar Laugi toimetamisel kaante vahele saanud suurmeistri kaasaegse, Postimehe ajakirjaniku ja malenurga toimetaja Paul Tamme mälestused oma koostööst Paul Keresega.

Lisaks on raamatus ülevaade Tamme kui Eesti maleetüüdide koostamise pioneeri loominguist ning kolm hilisemal ajal ilmunud artiklit – kiri-intervjuu Eduard Tubinaga, meenutusi Kemberi turniirist ("Paar killukest Aljohhinist") ja mälestused ("Kuidas male maalapseni jõudis"). Raamat on illustreeritud fotodega, selles on ära toodud rida tollaste tähtsamate turniiride tabeleid.

Raamatu kohta leiab lisainfot ja soodsaim viis raamatu muretsemiseks on järgmise lingi kaudu: <http://lyyra.webby.com/index.php?page=104>

ESAS-i TEGEVUSKAVA 2015. AASTAKS

1. ORGANISATSIOONILINE TEGEVUS

1.1. Seltsi tegevuse propageerimine ja liikmeskonna laiendamine	pidev	juhatus
1.2. Koostöö EOK-ga Eesti spordiajaloo uurimise edendamiseks	pidev	juhatus
1.3. Koostööprojektid spordiajaloo tegelevate isikute ja organisatsioonidega	pidev	juhatus
1.4. Spordiala liitudes spordiajaloo uurijate (toimkondade) ellukutsumise ja alade ajaloo uurimise taotlemise jätkamine	pidev	juhatus
1.5. Oma tegevuse info levitamine internetis (ESM koduleheküljel), selle pidev täiendamine ja uuendamine	pidev	juhatus ja S. Randoja
1.6. Seltsi täiskogu koosolekute ettevalmistamine ja läbiviimine	6. mai ja 28. nov.	juhatus

2. SELTSITEGEVUS

2.1. ESAS-i seltsipäevad	graafik	juhatus
2.2. Tallinna osakonna seltsiõhtud	graafik	TO juh.
2.3. Pärnu XX spordiajaloo päev	12. veebr.	kohalik aktiiv
2.4. Viljandi IX spordiajaloo päev	märts	kohalik aktiiv
2.5. ESAS-i 26. aastapäeva tähistava ajaloopäev	28. nov.	juhatus

3. METOODILINE TÖÖ JA KOOLITUS

3.1. Koolituspäev Tartus	6. mai	juhatus
3.2. Koolituspäev Tallinnas	21. okt.	TO juhatus
3.3. Suvekool Vaiblas	1.-2. aug.	juhatus

4. UURIMISTÖÖ JA KIRJASTAMINE

4.1. Teataja väljaandmine	iga kv.	E. Mainla
4.3. Toimetiste nr. 11 ja 12 väljaandmise korraldamine koos ESMiga	I-IV kv.	E. Mainla
4.4. "Eesti spordi aastaraamat 1918–1939" väljaandmine	I-II kv.	toimkond
4.5. Eesti spordi üldajaloo koostamise edenemise jälgimine ja vajadusel kaasabi	I-IV kv.	juhatus
4.6. "Eesti sisekergejõustik läbi aegade" koostamine (jätkamine)	I-IV kv.	E. Teemägi I. Voltri jt
4.7. "Eesti korvpallimeistrivõistluste ajalugu" (jätkamine)	I-IV kv.	R. Järva
4.8. Kehakultuurlase aastaraamatutes (1956 –1996) Eesti sportlaste eesnimede taastamine	I-IV kv.	TO juhatus

5. MAJANDUSTEGEVUS

5.1. Liikmemaksude kogumine	pidev	laekurid
5.2. Fondidest toetuste taotlemine	pidev	juhatas
5.3. Majandusküsimuste lahendamine	pidev	juhatas

Hea seltsikaaslane! Palun anna 10. jaanuariks juhatusele teada oma arvamustest ja ettepanekutest uue aasta tegevuskava suhtes – mida lisada, muuta, parandada.

ÕNNITLEME 2015. AASTA JUUBILARE!

ARVED OKSAAR	∞ 95 ∞	6. detsembril
EVI KRASS HELGA KALA EVALD MÄEPALU	∞ 90 ∞	21. mail 12. oktoobril 8. detsembril
HANS TORIM ÕILME TOMBERG VILLI EHATAMM JUHAN MAIDLO AGO MARKSOO OSVALD MÖTTUS OLAF LANGSEPP	∞ 85 ∞	25. veebruaril 8. mail 24. juunil 9. juulil 18. juulil 19. oktoobril 25. oktoobril
EERIK MÜTS AGO KALLANDI ANTO RAUKAS LEMBIT PETTAI AIME PÄRNAKIVI MAI LUIK PEETER KASEOJA	∞ 80 ∞	10. jaanuaril 8. veebruaril 17. veebruaril 20. märtsil 5. juulil 16. detsembril 26. detsembril
MALLE RANNE AARAND ROOS REIN SULE AIN-KAAREL KAASIK JAAN ROOMETS JÜRI TAPPER	∞ 75 ∞	31. märtsil 28. mail 1. augustil 14. oktoobril 4. novembril 10. novembril

JAAK ULMAN ENN KUUSK JAAN VEHLMANN REIN JÄRVA	80 70 80	10. jaanuaril 23. aprillil 24. juunil 31. augustil
	80 65 80	11. juulil 17. septembril
	80 60 80	18. märtsil 28. novembril
	80 40 80	10. aprillil
KALJU PLUUTUS MARGUS SÖÖT	80 35 80	9. veebruaril 18. aprillil

TÄHELEPANU – OLULINE INFO!

ESAS liikmemaks on eelmise aasta maikuu üldkogu otsusel muutunud. Liikmetel tuleb nüüd aastamaksuna tasuda **8 eurot** (pensionäridel **5 eurot**). Ka otsustati, et **kaotatakse ära liikmemaksu vabastus 80-aastastele ja vanematele**, kellel seega tuleks maksta aastas **5 eurot**. Liikmemaksu vabastus jäeti kehtima auliikmetele, kuid loomulikult pole ka neil keelatud seltsi oma panusega toetada. Seltsi sisseastumismaksuks jäeti endiselt **2 eurot**.

Liikmemaksu (ja toetusi) on võimalik tasuda Eesti Spordiajaloo Seltsi **arveldusarvele nr. EE951010152001602002** SEB pangas või tuua/saata seltsi juhatusele spordimuuseumi (Rüütli 15, Tartu 51007) kas seltsi esimehele Enn Mainlale (7300754, 56497632, E-mail: enn@spordimuuseum.ee) või Tallinna osakonna liikmetel oma osakonnas Viive Reesarele (6770829, 59196767).

Täname õige(aegselt) liikmemaksu tasumise eest!

□ □ □ □ □ □ □

Täname Eesti Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksu Nõukogu seltsi tegevuse toetamise eest!

□ □ □ □ □

Kasutatud ESM kodulehel ilmunud materjale.

Fotod: Kalev Lilleorg, Enn Mainla, Rait Männik, Jaan Roomets ja Kalle Voolaid

□ □ □

Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr. 72
koostas ja toimetas Enn Mainla